Cumhuriyet ÖZEL EK 31.12.1997 ÇARŞAMBA

97'NİN İZLERİ

İkibine iki yıl kala dünyanın başı ağrıyor

El Nino

Bu yıl ise El Nino'ların en dehşetlisi yaşandı. Güney Amerika'da özellikle de Arjantin ve Peru'da seller can alıp büyük maddi hasara yol açarken Meksika'da kasım ayında aşırı soğuk dalgası 10'u aşkın kişinin ölümüne yol açtı...

Kyoto İklim Zirvesi

Acil önlem alınmazsa yerkürenin ortalama ısısı 2050 yılına kadar 1.5 ila 4.5 derece arasında bir artış gösterecek, atmosferdeki karbondioksit oranları ikiye katlanacak, okyanuslarda ısınma sonucu deniz seviyesi 50 cm. yükselecek.

Ocak

● Erbakan, Aczmendi lideri Müslüm Gündüz'ü yakalayan İstanbul Emniyeti için soruşturma başlatılması talimatını verdi. **1 Ocak**
●Özdemir Sabancı suikastı zanlılarından Mustafa Duyar Şam Büyükelçiliği'ne teslim oldu. Tansu Çiller, Duyar'ı yakaladıklarını açıkladı. **5 Ocak**
●Tarikatçı Ali Kalkan gözaltına alındı. TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu'na ifade vermeye gitmeyen özel timciler hakkında İstanbul Cumhuriyet Savcılığı gıyabi tutuklama kararı çıkardı. **6 Ocak**
● Hüsamettin Cindoruk'un liderliğinde Demokrat Türkiye Partisi kuruldu. **7 Ocak**
●Kaçırılıp öldürülen Tarık Ümit'in kızı Hande Binici, babasının ölümünden Mehmet Ağar, Korkut Eken ve İbrahim Şahin'i sorumlu tuttu. **8 Ocak**
●Başbakanlık Teftiş Kurulu müfettişlerinin hazırladıkları Susurluk Raporu Adalet Bakanı Şevket Kazan tarafından açıklandı. Susurluk'ta organize suç olmadığını iddia eden rapora göre Kanada bağlantılı uyuşturucu kaçakçılığı sanıklarından birinin Başbakanlık telefonuyla yaptığı görüşmelerin kaydının Telekom'da bilindiği ortaya çıktı. Abdi İpekçi suikastı sanıklarından Oral Çelik tahliye edildi. **10 Ocak**
● Erbakan'ın daveti üzerine tarikat liderleri Başbakanlık Konutu'na gelerek iftar yemeği yedi. **11 Ocak**
●Susurluk Komisyonu'na ifade vermeyen özel timciler tutuklanarak Metris Cezaevi'ne gönderildiler. **13 Ocak**
●Adalet Bakanı Şevket Kazan, Mumcu cinayetinde resmi bir tanığın saptandığını açıkladı. **14 Ocak**
●Diyarbakır'da bir işadamının ramazan nedeniyle dağıttığı gıda yardımı çamurdan ekmek toplayan insan manzaralarına dönüşürken, fakirin giderek fakirleştiği bir kez daha gözler önüne serildi. **15 Ocak**
●12 Mart 1995 tarihinde Gazi Mahallesi'nde 17 kişinin ölmesiyle sonuçlanan olaylarda adları Susurluk olayına da karışan özel timci Ercan Ersoy ve Ayhan Çarkın'ın görevli olduklarının fotoğraflardan tespit edilmesi, Gazi olaylarının provokasyon olma olasılığını güçlendirdi. Susurluk Komisyonu'na çağrılan Mehmet Ağar, 138. maddeye sığınarak komisyonda değil, mahkemede konuşacağını söyledi. **16 Ocak**
● Manisa Davası'nda yargılanan 10 gence İzmir DGM "çete" suçlamasıyla 76 yıl 3 ay hapis cezası verdi. Söylemez çetesiyle ilgili olarak aranan eski Asayiş Şubesi Müdürü Sedat Demir, eski Cinayet Bürosu Amiri Erdal Durmaz ve eski İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Deniz Gökçetin, düzenlenen operasyonlarla saklandıkları evlerde yakalandılar. **17 Ocak**
●Tarikatçı Ali Kalkancı'ın eşi Emire Kalkancı, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı tarikatlardan parasal çıkar sağlamakla suçladı. **18 Ocak**
● Frankfurt 17. Ağır Ceza Dairesi, Çiller'i uyuşturucu kaçakçılarını kollamakla suçladı. Susurluk Komisyonu'na çelişkili bilgiler veren milletvekili Sedat Bucak, kaza arabasında bulunan silahlar için "Abdullah Çatlı koymuştur" dedi.

Güney Koreli eylemci Chung Jae Sung polislerin önünde kendini yakarak hükümeti protesto etti.

21 Ocak
●RP'li Beyoğlu Belediyesi, Taksim Gezisi'ne cami yapma kararı aldı.
22 Ocak
● Prof. Dr.Bülent Tanör'ün TÜSİAD adına hazırladığı demokratikleşme raporunda Genelkurmay'ın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanması önerisi, Genelkurmay tarafından "Amaç orduyu bölmek" şeklinde değerlendirildi. **25 Ocak**
●Adalet Bakanı Şevket Kazan, mankenlerin podyumda mayo giymelerinin yasaklanması için başsavcılıkları toplantıya çağıracağını söyledi. **26 Ocak**
●1970 yılında Teğmen Dr. Necdet Güçlü'yü öldürmekten mahkûm olan İbrahim Doğan'ın, Hacettepe Tıp Fakültesi'nde aynı yıllarda öğretim üyeliği yapan Mustafa Kalemli'nin TBMM Başkanı olduğu dönemde Meclis'e uzman doktor olarak alındığı ortaya çıktı. **27 Ocak**
● Susurluk Komisyonu'na konuşan eski MİT İstanbul Bölge Sorumlusu Nuri Gündeş, "Tansu Çiller'in yoğun olduğu dönemlerde ben bazı raporları Özer Çiller'e verirdim" dedi. **28 Ocak**
●Oral Çelik, Susurluk Komisyonu'na verdiği bilgilerde devletin MHP'lileri kullandığını, Çatlı ile ASALA'ya karşı mücadele ettiğini söyledi.
Mehmet Ağar'ın kızı Yasemin Ağar'ın ölümü üzerine İstanbul'daki cenazeye pek çok ülkücü ve mafya çevresinin yanı sıra hakkında gıyabi tutuklama kararı bulunan İbrahim Şahin de katıldı. **29 Ocak**
● Ömer Lütfü Topal'ın eski avukatı Ekrem Marakoğlu, Susurluk Komisyonu'na verdiği ifadede, Özer Çiller'in Topal cinayetiyle ilgisi olduğunu öne sürerek suçladı. **30 Ocak**

Yayımlayan ve basan: Yeni Gün Haber Ajansı, Basın ve Yayıncılık A.Ş. ■ Genel Yayın Yönetmeni: **Orhan Erinç** ■ Genel Yayın Koordinatörü: **Hikmet Çetinkaya** ■ Yazıişleri Müdürü: **İbrahim Yıldız** ■Sorumlu Yazıişleri Müdürü: **Fikret İlkiz** ■ Yayına hazırlayan: **Hakan Akarsu**

Şubat

● Temiz siyaset, temiz toplum için birçok parti, sendika ve demokratik kitle örgütünün desteklediği Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık eylemi başladı. **1 Şubat**

● Danıştay 5. Dairesi, yatarak tedavi gören hastalar için "dini moral" gerekçesiyle imam kadrosu atanmasına ilişkin Sağlık Bakanlığı genelgesini iptal etti. **2 Şubat**

● CHP milletvekillerinin Sincan'da düzenlediği toplantı, RP'liler tarafından protesto edildi. RP'liler, çekim yapmak isteyen iki kişiyi tartakladı, Interstar muhabiri Işın Gürel'i dövdü. **3 Şubat**

● Sincan'daki şeriatçı tutum ve davranışlar üzerine asker görülmemiş bir uyarı mesajı verdi. 20 tank, 15 kariyer, askeri cip ve Reo'lardan oluşan konvoy Sincan'dan geçti. **4 Şubat**

● Cumhuriyetin temel ilkeleri ve Atatürk'e yönelik saldırılara tepki gösteren çok sayıda üniversite, laiklikten ödün vermeyeceklerini açıkladılar. **7 Şubat**

● Özgürlük ve Dayanışma Partisi, birinci kuruluş yıldönümünü kutladı. **8 Şubat**

● Kitle örgütleri, Aleviler ve siyasi partiler, 1 Dakika Karanlık Eylemi'ne katılanlar için "Mum söndü oynuyorlar" diyen Adalet Bakanı Şevket Kazan'a suç duyurusunda bulundular. **12 Şubat**

● Tuzla Tersanesi'nde bakım amacıyla bulunan TPAO İstanbul adlı tankerdeki patlamadan sonra çıkan yangında 24 kişi yaralandı. **13 Şubat.**

● "Laik, demokratik, çağdaş Türkiye" istediklerini söyleyen onbinlerce kadın Ankara'da toplandı. Kadınların yürüyüşüne RP, DYP ve ANAP destek vermedi. **15 Şubat**

● TBMM'de Tansu Çiller hakkındaki soruşturma komisyonları raporlarının oylanmasından önce Kütahya Milletvekili Mehmet Korkmaz, partiden istifa etti. **18 Şubat**

● İstanbul Barosu avukatları, hukukun yolunun açılması için cüppeleri ve karanfilleriyle yürüdü. Yürüyüşte Adalet Bakanı Kazan istifaya çağrıldı. **19 Şubat**

● İstanbul'dan sonra İzmir'de de toplanan avukatlar, "Hukuka saygı" mitingi düzenlediler. Mitingde Adalet Bakanı yeniden istifaya çağrıldı. **22 Şubat**

● Tuzla'daki tanker kazasında ağır yaralanan Celil Dağ ve İbrahim Koray adlı itfaiyeciler öldü. **22 Şubat**

● Mumcu Komisyonu'na ifade veren JİTEM'ci Astsubay Hüseyin Oğuz, Uğur Mumcu cinayetinin planlayıcıları olarak Alaatin Çakıcı, Korkut Eken ve Cem Ersever'in adını verdi. **25 Şubat**

● Ordunun şeriatçılığa karşı açık bir cephe oluşturduğu tarihi Milli Güvenlik Kurulu toplantısı (MGK) yapıldı. MGK'nin, REFAHYOL hükümetine muhtıra niteliği taşıyan tavsiye kararında Cumhuriyet yasalarından taviz verilmeyeceği vurgulandı. **28 Şubat**

Bir döneme damgasını vuran ünlü siyesetçi Deng Şiaoping öldü.

Belgrad üniversitesinden öğrenciler seçimin iptalini protesto ettiler.

Mart

● Takıyye yapan Erbakan, MGK toplantısında tam bir görüş birliği ve uyum olduğunu söyledi. TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu Dündar Kılıç'ı dinledi. **1 Mart**

● Genelkurmay Genel Sekreteri Tümgeneral Erol Özkasnak, "TSK, Atatürk'ün kurduğu laik, çağdaş cumhuriyetin ilkelerini hayata geçiren insanlarla uyum içindedir" dedi. **2 Mart**

● Erbakan'nın MGK'ye karşı işbirliği önerdiği muhalefetten Erbakan'a sert yanıt geldi: "Ya içine sindir ya git." Bu arada Çiller ve Erbakan'ın hazırlayıp Demirel'e sunduğu alternatif metni Demirel reddetti. İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği, Öğretim Birliği Yasası'nın 73. yıldönümü nedeniyle Taksim Meydanı'nda görkemli bir eylem düzenledi. **3 Mart**

● Erbakan, şeriata karşı önlem alınmasını içeren MGK bildirisini imzalaması için Başbakanlığa gelen MGK Genel Sekreteri Orgeneral İlhan Kılıç'la görüşmedi. **4 Mart**

● Erbakan, muhalefet şerhi bile koymadan MGK bildirisini imzaladı. **5 Mart**

● RP tabanının tepkisine karşı Erbakan ve Çiller, MGK kararlarını TBMM'de genel görüşe açmaya hazırlanıyor. Susurluk'la ilgili ilk dava İstanbul DGM Cumhuriyet Başsavcılığı'nca özel timciler hakkında açıldı. **6 Mart**

● REFAHYOL, MGK kararlarının TBMM'de tartışmaya açılması girişiminden de çark etti. Demirel, MGK kararlarına uyulmazsa sistemin çökeceği uyarısında bulundu. **7 Mart**

● RP, kimi MGK kararlarına direnmeye devam ederken, MGK'nin ardından TSK'nin de hedef haline getirilmesi üzerine Genelkurmay sert bir açıklama yaptı. Dünya Kadınlar Günü, temiz toplum ve laiklik sloganları atan kadınlar tarafından Türkiye'de de coşkuyla kutlandı. **8 Mart**

● Genelkurmay'ın açıklamasını değerlendiren Demirel "Orduyu zorlamayın" dedi. TBMM Susurluk Komisyonu'na ifade vermeye gelmeyen Tuğgeneral Veli Küçük hakkında Komisyon Başkanı Mehmet Elkatmış, İstanbul DGM'ye suç duyurusunda bulundu. Bir Dakika İçin Sürekli Aydınlık Eylemi şenliklerle sona erdi. **9 Mart**

● Türkiye'deki terör eylemlerini desteklediği öne sürülen İran'la ilişkilerin bozulması üzerine Türkiye'yi ziyarete gelen İran Dışişleri Bakanı'ndan Erbakan özür diledi. İşkencenin varlığını itiraf eden Çiller, tek tek karakol gezme kararı aldı. **10 Mart**

● TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu RP'li üyelerin çark etmesi üzerine Çiller ailesini dinlemekten vazgeçti. **11 Mart**

● Erbakan'ın dikkate almadığı MİT ile Jandarma Genel Komutanlığı, İran'ın PKK'ye verdiği desteği belgeledi. MGK sonrası toplanan Bakanlar Kurulu'nun gündem konusu 8 yıllık kesintisiz zorunlu eğitim oldu. Emniyet İstihbarat Daire Başkan Yardımcısı Hanefi Avcı, Uğur Mumcu cinayetinin İran bağlantılı olduğunu söyledi. **12 Mart**

● TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu'nun ANAP, CHP ve DSP'li üyeleri alternatif rapor hazırlama kararı aldı. Telefonların dinlenilmesini resmi hale getiren DGM kararını Adalet Bakanlığı, komisyona iletti. **13 Mart**

● Erbakan, MGK kararlarından mümkün olanı uygulayacaklarını söyledi. Yüksekova çetesi davasında usulsüz belge veren komutan hakkında Diyarbakır DGM tutuklama kararı verdi. **15 Mart**

● Yazdığı şiirde TSK'ye, Deniz Kuvvetleri Komutanı Güven Erkaya ve Genelkurmay 2. Başkanı Çevik Bir'e hakaret ettiği gerekçesiyle RP Çorum Milletvekili Yasin Hatipoğlu hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunuldu. **16 Mart**

● Nevruz, halk ve devlet tarafından ayrı ayrı kutlandı. **21 Mart**

● DYP, MGK'nin 8 yıllık eğitim kararını yumuşatmak için ilköğretime imam - hatip modelini önerdi. Karadayı, MGK kararlarına tam olarak riayet edilmesini istedi. **25 Mart**

● Partisinin grup toplantısında Almanya Dışişleri Bakanı Klaus Kinkel hakkında suçlayıcı ifadeler kullanan Erbakan, Kinkel'in ziyareti üzerine sözlerinin basının uydurması olduğunu söyledi. **26 Mart**

● MGK kararlarının uygulanıp uygulanmadığı yolunda üst düzey askerler bir araya gelerek durum değerlendirmesi yaptı. **27 Mart**

● RP'nin tırmandırdığı gerilimden rahatsız olan Yalım Erez ve kimi DYP'liler Erbakan'a rest çektiler. **28 Mart**

● Milli Eğitim Bakanlığı, temel eğitime seçmeli Kuran dersi konulacağını açıkladı. Erbakan'ın "teröre karşı dini yaklaşım" önerili raporu MGK'de reddedildi. **31 Mart**

Nisan

● İçişleri Bakanı Meral Akşener, Cumhurbaşkanı Demirel'in onayını almadan Emniyet Genel Müdürü Alaattin Yüksel'i görevden aldı. Yüksel'den boşalan göreve Hakkâri Valisi Kemal Çelik vekâleten getirildi. Yüksel ise vekâleten Çankırı Valiliği'ne atandı. **1 Nisan**

● TBMM Susurluk Komisiyonu Raporu TBMM Başkanlığı'na sunuldu. RP'li üyelerin Çiller'i ve DYP'yi kolladığı rapora DSP'li Sema Pişkinsüt muhalefet şerhi koydu. **3 Nisan**

● MHP lideri Alpaslan Türkeş öldü. Akşener, yasadışı atadığı Emniyet Genel Müdürü'nü Çiller'den aldığı talimatla gece yarısı operasyonuyla koltuğuna oturttu. **4 Nisan**

● Demirel, geceyarısı atama operasyonunu yapan Akşener'i "Hukuk herkesi bağlar" sözleriyle uyardı. **5 Nisan**

● Demirel, atama kararnamesini imzalamayacağını açıkladı. Aydınlık eylemi "İsyan ediyorum, ısrar ediyorum" adıyla tekrar başladı. **6 Nisan**

● Susurluk bağlantılı uyuşturucu kaçakçısı Yaşar Öz, İstanbul Asayiş Şube Müdürlüğü'ne teslim oldu. Öz, "Ülkem için Çatlı gibi görev yaptım" dedi. **7 Nisan**

● Alaattin Yüksel'in, yürütmenin durdurulması için açtığı davada Ankara 5. İdare Mahkemesi, Akşener'in emniyet atamasını yasadışı buldu. Erbakan, devlet törenlerinde kadın sesinin yer almadığı İstiklal Marşı'nın çalınması talimatını verdi. **8 Nisan**

● Basın önünde İsrail Dışişleri Bakanı David Levi'yle el sıkışmayan Erbakan, basına kapalı toplantıda Levi'yle askeri ve ekonomik anlaşmalar imzaladı. **9 Nisan**

● Yıldırım Aktuna başta olmak üzere DYP'liler, Çiller'i MGK kararlarına uymamakla eleştirerek hükümetten çekilmeyi önerdiler. **10 Nisan**

● Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, RP'li Hasan Hüseyin Ceylan, Necati Çelik, Şevki Yılmaz ve Şükrü Karatepe'nin laiklik karşıtı çıkışları nedeniyle RP hakkında kapatma davası açılması için Ankara DGM Savcılığı'nca yapılan ve geçmiş dönemde bekletilen başvuruyu işleme koydu. Başsavcılık, rejim karşıtı çıkış yapan partililer hakkında dava açılması için cumhuriyet savcılıklarına yazı gönderdi. **11 Nisan**

● Aktuna'nın ardından REFAHYOL'a karşı bayrak açan DYP'li Yalım Erez "Yönetimi devireceğim" dedi. **12 Nisan**

● Erbakan, 25. kez hacı olmak için, masraflar Başbakanlık tarafından karşılanarak tüm ailesiyle birlikte Mekke'ye gitti. **14 Nisan**

● Anayasa Mahkemesi, hiç taşınmazı olmadığı bildirilen RP'nin varlıklarını incelemeye aldı. Çiller, Genelkurmay Başkanı'yla görüştükten sonra ilk kez 8 yıllık eğitimin kesintisiz olacağını söyledi. Erzurum Jandarma Bölge Komutanı Tuğgeneral Osman Özbek, Erbakan'ın hac ziyaretiyle ilgili sert açıklamalarda bulundu. **18 Nisan**

● Kurban derilerini toplama hakkı THK'nin elinde olmasına karşın Akşener, dinci vakıflara da imkân tanıyarak "Kurban kesenler derileri istedikleri yere bağışlarlar" dedi. **19 Nisan**

● Kapatılma olasılığına karşı RP içinde yeni parti kurma çalışmaları başlatıldı. **21 Nisan**

● Hacdan yurda dönen Erbakan "Hepinizin ayarı bozulmuş, ayarınızı düzeltin" dedi. **22 Nisan**

● RP'de Aydın Menderes başta olmak üzere çeşitli milletvekillerince hükümetten çekilme baskısı başladı. **23 Nisan**

● Erbakan, kendisini eleştiren Tuğgeneral Özbek'i Demirel'e şikâyet etti. Şevket Kazan, Özbek hakkında soruşturma başlattı. **24 Nisan**

● MGK hükümetten şeriata karşı etkin çalışma istedi ve 28 Şubat kararlarını takvime bağladı. Erez ve Aktuna "laikliğin tehlike altında olduğunu" belirterek DYP'den istifa etti. Demirel hükümete "Cumhuriyet sorgulanamaz" uyarısında bulundu. **26 Nisan**

● MGK'nin ardından RP'li kurmaylar, seçmenlerine "8 yıllık eğitimi Meclis'ten geçirmeyiz" mesajını verdi. Anayasa Mahkemesi'nin 35. yıldönümü törenlerine katılmak isteyen Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller'i Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör Özden reddetti. **27 Nisan**

● Genelkurmay Başkanlığı, PKK ile şeriatçıların Türkiye Cumhuriyeti'ni parçalamak için işbirliği yaptıklarını açıkladı. Çiller'in başbakanlık arayışına karşılık muhalefet turlara başladı. **29 Nisan**

Tupac Amaru gerillalarının Peru'daki Japon Baş konsolosluğunu işgal eylemi kanlı bitti. Özel timler baskın düzenleyerek tam bir yargısız infaz gerçekleştirerek tüm gerillaları öldürdüler.

Refahyol gitti, RP yargıda

TÜREY KÖSE

1997 yılına REFAHYOL'un iktidardan uzaklaştırılması arayışları ile girildi. Laik demokratik cumhuriyete sahip çıkan yurttaşlar sokaklara döküldü, Sincan sokaklarında tankları dolaştıran askerler de **"demokrasiye balans ayarı yaptı"**. Milli Güvenlik Kurulu'nun (MGK) 28 Şubat kararları ile iktidara "yaptırım" uyarısında bulunulması REFAHYOL'un çözülmesi sürecini hızlandırdı. 55. hükümet, sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim öngören tasarıyı yasalaştırırken; işkence gören Manisalı gençler ile Gazeteci Metin Göktepe'nin dövülerek öldürülmesi davalarıyla ilgili süreç, Türkiye'nin insan hakları karnesine yeni eksiler ekledi. TBMM de dokunulmazlıkların sınırlandırılmasına dönük Anayasa değişikliğinin ilk sınavında başarılı olamadı.

REFAHYOL'un yarattığı sıkıntı nedeniyle, yılın ilk aylarından başlayarak DYP'de çözülme sürecine girildi. 7 Ocak günü Hüsamettin Cindoruk'un başkanlığında Demokrat Türkiye Partisi (DTP) kuruldu ve bazı DYP'liler DTP şemsiyesi altına girdi. Başbakan Necmettin Erbakan'ın 11 Ocak günü Başbakanlık Konutu'nda verdiği iftar yemeğinde 51 cemaat ve tarikat liderinin bir araya gelmesi sert tepkilere yol açtı.

Sincan'da tanklar

RP'li Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ın Ocak ayının sonunda düzenlediği "Kudüs Gecesi"nde şeriat ve cihat çağrıları yapılması başkenti karıştırdı. Kudüs Gecesi'nde Türkiye'deki laik sisteme yönelik eleştiriler getiren İran'ın Ankara Büyükelçisi Muhammed Rıza Bagheri, Dışişleri Bakanlığı'na çağrılarak protesto edildi. Tepkiler büyürken, 4 Şubat günü Etimesgut Zırhlı Birlikler Okulu ve Eğitim Tümen Komutanlığı'na bağlı 20 tank, 15 kariyer, askeri cip ve Reolar'dan oluşan araçlar Sincan'daki Atatürk Caddesi'nden geçiş yaptı. RP'li Bekir Yıldız, İçişleri Bakanlığı'nca Sincan Belediye Başkanlığı görevinden uzaklaştırıldı.

28 Şubat dönemeci

28 Şubat günü gerçekleştirilen MGK'nin aylık olağan toplantısı REFAHYOL'un kaderi açısından önemli bir dönüm noktası oldu. 8 saat 50 dakika süren toplantıda, REFAHYOL hükümetinin laik cumhuriyeti hedef alan yönelimlerinden TSK'nin duyduğu rahatsızlık vurgulandı. 28 Şubat kararları içinde yer alan 8 yıllık kesintisiz temel eğitimin yaşama geçirilmesi süreci özellikle RP tabanında sıkıntı yaratırken; Başbakan Necmettin Erbakan 20 maddelik MGK bildirisinde yer alan bazı ifadelerin çok sert olduğunu belirterek kararları imzalamadı. Genelkurmay Genel Sekreteri Tümgeneral Erol Özkasnak'ın; **"Ordu ile uyum içindeyiz"** diyen Erbakan'a, **"Ordu, Atatürk'e inananlarla uyum içindedir"** yanıtını vermesi gerginliğin vardığı düzeyin önemli bir kanıtı oldu. Gerginlik, Erbakan'ın 20 maddelik MGK bildirisini imzalamasıyla ayrı bir sürece girerken; RP'liler **"Kararların içeriği imzalanmadı"** diye savunma yaptılar. Sendikalar, kadın kuruluşları, meslek örgütleri REFAHYOL'u düşürmek için sokağa dökülmeye başlarken; Susurluk olayının gün ışığına çıkarılması için de **"Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık"** eylemi başlatıldı. Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın bu eylem için, Alevi kesimin şeriatçılar tarafından çarpıtılan geleneklerini kastederek, **"Elektrikleri söndürüp mum söndü oynuyorlar"** demesi büyük tepki yarattı.

Sincan'daki olaylar üzerine Etimesgut Zırhlı Birler Okulu tanklarla Sincan'da resmi geçit yaptı.

REFAHYOL'da sona doğru

DYP lideri Çiller'in RP ile hükümeti sürdürmeye direnmesi, partisinden kopmalara yol açtı. Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalım Erez ile Sağlık Bakanı Yıldırım Aktuna nisan ayı sonunda bakanlık görevlerinden istifa ettiler. Turizm Bakanı Bahattin Yücel, Devlet Bakanı Işılay Saygın, İstanbul Milletvekili Yıldırım Aktuna da partilerinden koptu. DYP Muğla Milletvekili Yalım Erez ise haziran ayında DYP'den ihraç edildi. Aynı tarihlerde, RP de ilk firesini verdi. Bingöl Milletvekili Mahmut Sönmez, RP'den istifa ederek ANAP'a geçti.

31 Mayıs günü gerçekleştirilen MGK toplantısında da, 28 Şubat'ta alınan kararların takip edildiği, dinin siyasete alet olmasını engelleyen yasal düzenlemelerin yapılması gerektiği hükümete bildirildi. MGK, şeriatçı vakıf ve İslamcı sermaye için önlem alınması uyarısında bulundu. 17 Haziran günü yargı Kombassan'ın hesabına tedbir koydu.

Genelkurmay Başkanlığı, haziran ayında da, yargı mensuplarına, 1 katrilyon liraya ulaşan gelirleri olduğu kaydedilen İslami sermayeli şirketler ve holdinglerin vakıflar yoluyla şeriatçı örgütlenmelerine yönelik desteğini anlatan bir brifing verdi. Adalet Bakanı Şevket Kazan, Genelkurmay'ın irtica brifingine katılan Ankara Adliyesi ve Ankara DGM'de görevli hakim ve savcılar hakkında soruşturma açtırdı. 18 Haziran 1997 tarihi, REFAHYOL'un sonunu getiren dönemeç oldu. Başbakan Necmettin Erbakan, **"Askerler seni istemiyor"** diye kendisini sıkıştıran DYP Genel Başkanı Tansu Çiller'e Başbakanlığı devretmek için Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'e istifasını sundu. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, 55. Hükümet'i kurma görevini DSP, CHP, DTP ve bağımsız milletvekillerinin desteğini alan ANAP Genel Başkanı Mesut Yılmaz'a verdi. 30 Haziran günü Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından onaylanarak göreve başlayan 55. Hükümet, 12 Temmuz günü de güvenoyu aldı.

ANASOL-D'li günler

ANAP-DSP-DTP tarafından kurulan hükümet ilk iş olarak, 8 yıllık kesintisiz temel eğitim öngören tasarının yasalaşmasını gündemine aldı. Kesintisiz eğitime karşı olanlar **"İmam-hatip liseleri kapatılıyor"** gerekçesiyle meydanlara inerken, camilerde de eylemler gerçekleştirildi. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndan RP'lilerin direnişi nedeniyle 9 günde çıkarılabilen tasarı, uzun tartışmalardan sonra 16 Ağustos günü TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

Hükümetin kuruluşuna destek veren CHP, TBMM Başkanlığı'nı aldı. Gaziantep Milletvekili Hikmet Çetin TBMM Başkanlığı koltuğuna otururken; Dışişleri Komisyonu Başkanlığı'na da CHP'li Murat Karayalçın seçildi. TBMM Genel Kurulu'nda 19 Kasım günü milletvekili dokunulmazlığına sınırlama getiren anayasa değişikliği önerisi görüşüldü ve TBMM ilk sınavda başarısız oldu. Öneri ilk turda reddelirken, ikinci turda reddedilmesi durumunda bir yıl yeniden gündeme getirilemeyeceğinden ikinci tur görüşmeler belirsiz bir tarihe ertelendi. Sert tepkilere hedef olan TBMM; daha sonraki günlerde Susurluk olayına adları karışan DYP Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar ile Şanlıurfa Milletvekili Sedat Edip Bucak hakkındaki fezlekeleri görüştü ve dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar verdi.

RP yargı kıskacında

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş'ın RP'nin **"laikliğe aykırı eylemlerin odağı haline geldiği, ülkeyi iç savaşa sürüklediği ve bazı üyelerinin laik rejimi hedef alan girişimleri"** nedeniyle kapatılması için Anayasa Mahkemesi'nde mayıs ayında açtığı dava RP'yi köşeye sıkıştırdı. Başsavcı Savaş'ın sözlü açıklamalarını, Erbakan'ın da sözlü savunmasını tamamlamasının ardından dosyaya ilişkin raporunu hazırlayan Anayasa Mahkemesi Raportörü Yusuf Öztürk 5 Aralık günü raporunu tamamladı. Raporda, RP'nin **"Siyasi Partiler Yasası'na göre de, anayasaya göre de kapatılabileceği"** görüşü bildirildi. Anayasa Mahkemesi heyeti 17 Aralık'ta toplanarak davayı görüşmeye başladı.

Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit, 1997'nin sonlarında **"Önümüzü göremiyoruz"** sözleriyle, 55. Hükümet için de işlerin pek kolay olmadığını ortaya koydu. Susurluk olayı, dokunulmazlıkların sınırlandırılması, zamlar, hükümet ortakları arasındaki tartışmalar, milletvekili transferleri ve erken seçim 1998 yılında da siyaset gündeminin başında yer alacak konular olacak gibi görünüyor.

Çete hâlâ yönetim kademelerinde

HÜLYA TOPCU

Türkiye'de bu yılın en çok konuşulan konusu Susurluk oldu. Kazanın oluşu, Mercedes'in içindeki buluşma, ardından başlayan soruşturma ve dava süreci bu yılın birinci gündem maddesini oluşturdu. 3 Kasım 1996 tarihinde meydana gelen kazadan bugüne gelinen süreci şöyle özetlemek mümkün:

3 Kasım'da Balıkesir'in Susurluk ilçesinde meydana gelen ve polis müdürü Hüseyin Kocadağ, ülkücü, katliam sanığı Abdullah Çatlı ve sevgilisi Gonca Us'un ölmesi, milletvekili Sedat Bucak'ın yaralanmasıyla sonuçlanan kazada **"siyaset-mafya-devlet ilişkisi"** ortaya çıktı.

06 AC 600 plakalı Mercedes, **"Havaalanı"** denilen mevkiye geldikten sonra yolun sonundaki benzin istasyonundan yola çıkan Hasan Gökçe yönetimindeki 20 RC 721 plakalı kamyona arkadan çarptı. Devlet içindeki gizli yapılanmayı ortaya çıkaran bu kazada 1980 öncesinde Bahçelievler'de 7 TİP'linin öldürülmesi ve Mehmet Ali Ağca'nın Maltepe Cezaevi'nden kaçırılması olaylarına adı karışan Çatlı'nın üzerinden Mehmet Özbay adına düzenlenmiş bir kimlik çıktı.

Olaya ilk olarak el koyan Susurluk savcısı İmdat Kaçan soruşturma sonucunda olayın TCY'nin **"cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak"** fiilini düzenleyen 313. maddesi kapsamına girdiğini belirterek hazırladığı fezlekeyi İstanbul DGM'ye gönderdi.

İstanbul DGM 11 Kasım 1996'da olayla ilgili olarak bu madde kapsamında soruşturma başlattı. 20 Kasım'da tanık olarak ifadeleri alınan Bucak'ın korumaları Ayhan Çarkın, Ercan Ersoy ve Oğuz Yorulmaz'ın Ömer Lütfü Topal'ın öldürülmesinden **"tetikçi"** olduklarını belirten bir telefon ihbarı üzerine Topal'ın iş ortakları Sami Hoştan ve Ali Fevzi Bir'le birlikte İstanbul Emniyeti tarafından gözaltına alındığı, ancak dönemin İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın talimatıyla Ankara'ya gönderilerek serbet bırakıldığı ortaya çıktı.

Tam bu dönemde başka iddialar da gündeme geldi. Çatlı'nın özel timci Ziya Bandırmalıoğlu ile Ayhan Akça'nın oğullarının sünnet düğününde birlikte çekildikleri samimi fotoğraflar ortaya çıktı. Eski MİT elemanı Tarık Ümit'in Çatlı'nın talimatıyla Ayhan Akça ve Ziya Bandırmalıoğlu tarafından gözaltına alındığı ve Sami Hoştan'ın yazlığına götürüldüğü öne sürüldü.

DGM'de dava

İstanbul DGM savcıları Aykut Cengiz Engin, İrfan Özlien ve Ahmet Gürses tarafından yürütülen soruşturma çerçevesinde çok sayıda kişinin ifadesi alındı.

Soruşturma sonucunda Ayhan Çarkın, Ercan Ersoy, Oğuz Yorulmaz ve Ercan Ersoy, Mustafa Altınok, Enver Ulu ile Bucak'ın şoförü Abdülgani Kızılkaya, **"Cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak"** suçundan tutuklanarak Metris Cezaevi'ne gönderildi.

Haklarında gıyabi tutuklama kararı çıkarılan uyuşturucu kaçakçısı Yaşar Öz 8 Nisan, eski Özel Harekât Dairesi Başkan Vekili İbrahim Şahin 11 Mart, Ziya Bandırmalıoğlu ve Ayhan Akça da 12 Mart 1997'de İstanbul DGM'de haklarındaki gıyabi tutuklama kararı, vicahiye çevrilerek cezaevine gönderildi.

İstanbul DGM, 4 Şubat 1997'de DYP Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar ile Şanlıurfa Milletvekili Sedat Bucak hakkında **"cürüm işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak"**, **"haklarında yakalama ve gıyabi tutuklama kararı bulunan kişileri yetkili mercilere haber vermemek"**, **"6136 sayılı Ateşli Silahlar Kanunu'na muhalefet"** suçlarından dokunulmazlıklarının kaldırılması için hazırladığı fezlekeyi Adalet Bakanlığı'na gönderdi.

Uzun süre Necmettin Erbakan'ın başbakanlığı döneminde Başbakanlık'ta bekletilen fezleke daha sonra TBMM'ye gönderildi. Ancak Ağar ve Bucak'ın dokunulmazlıkları yıl sonunda kaldırılabildi.

DGM'de dava başladı

2 Haziran 1997'de başlayan Susurluk davasına Başkan Sedat Karagül, üyeler DİSK davası eski yargıçlarından Saygı Nalbantoğlu, üye hâkim Köksal Şengül ile savcı Ayhan Götekmerdan'dan oluşan İstanbul 6 No'lu DGM heyeti baktı. Sanıklar sorgularında, **"Emirsiz talimatsız hiçbir şey yapmadıklarını, devletin kendilerine verdikleri işleri yerine getirdiklerini"** söylediler.

İlk duruşmada Mustafa Altınok ile Enver Ulu, 23 Temmuz'da yapılan ikinci duruşmada Yaşar Öz ve Abdülgani Kızılkaya tahliye edildiler. 12 Eylül'de yapılan üçüncü duruşmada ise savcı Götekmerdan firari sanıklar Sami Hoştan ile Ali Fevzi Bir'in bir türlü yakalanamadığını, iki milletvekilinin ise dokunulmazlıklarının bir türlü kaldırılamadığını belirterek tüm sanıkların tahliyesini istedi. Bu oturumda Susurluk davasında tutuklu sanık kalmadı.

Eylül ayında Ali Fevzi Bir yakalandı. Bir ve özel timciler Ömer Lütfü Topal'ın öldürülmesi davasından yargılandıkları Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi'nde tahliye oldular. İstanbul 6 No'lu DGM'de 15 Aralık'ta yapılan Susurluk'un son oturumunda Bir'in tutukluluk halinin devamına karar verildi.

Susurluk kazası devlet içerisinde 1970'li yıllardan itibaren önce komünizme karşı daha sonra ise muhalif güçlere karşı cinayetler işleyen gizli bir yapılanmanın olduğunu ortaya çıkarmıştı. Ancak devletin çetelerden temizlenmek istenmesi süreci sanıldığı kadar hızlı işlemedi. Yurttaş Girişimi, **"Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık"** eylemini başlattı ve aylarca çetelere tepkiyi saat 21.00'de ışıklarını bir dakika kapatarak ortaya koydu.

TBMM'de kurulan Susurluk Araştırma Komisyonu "siyaset-mafya-devlet" bağlantılı çetenin varlığını tespit etti.

Raporda devletin gizli istihbarat örgüt-

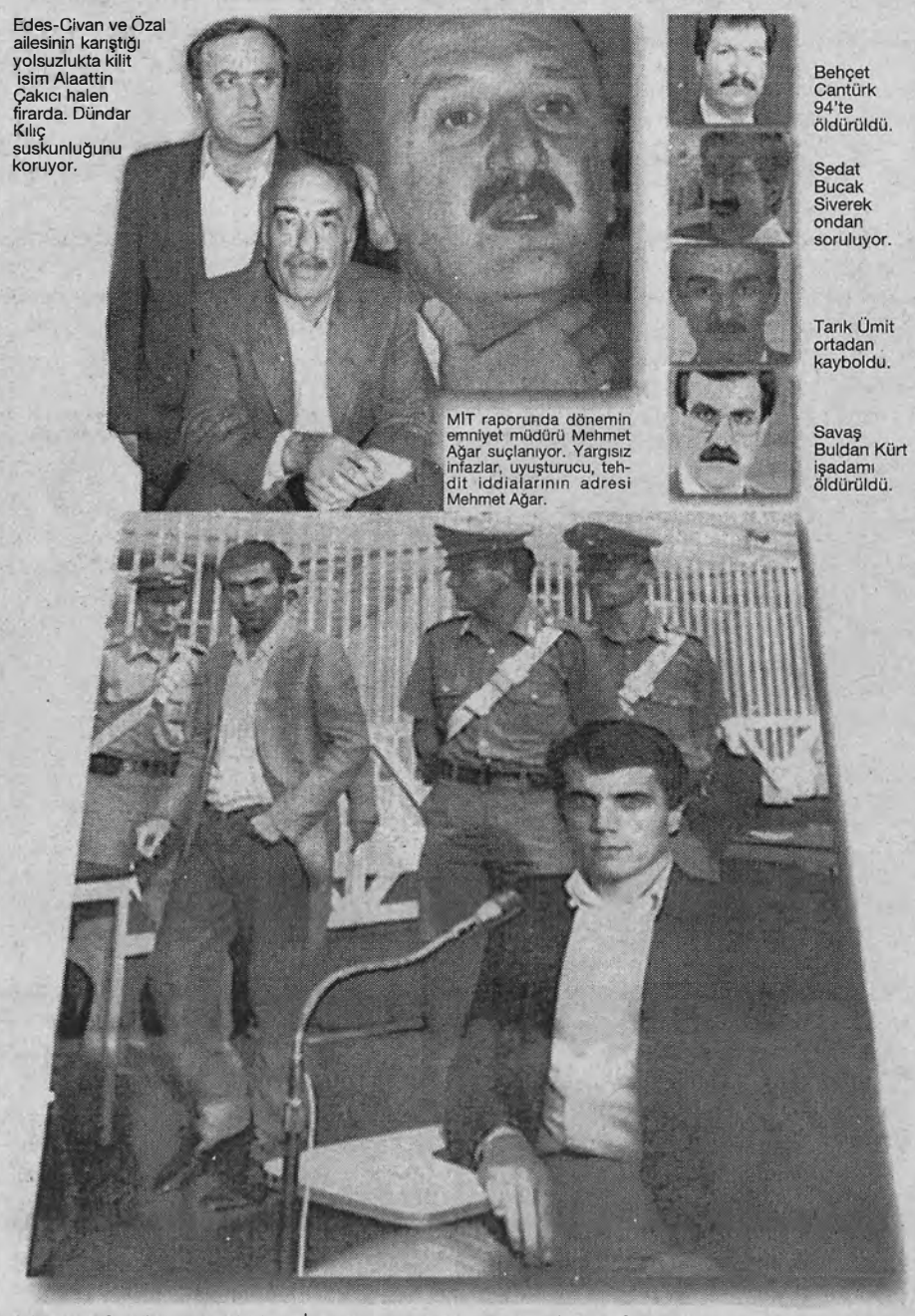

Edes-Civan ve Özal ailesinin karıştığı yolsuzlukta kilit isim Alaattin Çakıcı halen firarda. Dündar Kılıç suskunluğunu koruyor.

MİT raporunda dönemin emniyet müdürü Mehmet Ağar suçlanıyor. Yargısız infazlar, uyuşturucu, tehdit iddialarının adresi Mehmet Ağar.

Behçet Cantürk 94'te öldürüldü.

Sedat Bucak Siverek ondan soruluyor.

Tarık Ümit ortadan kayboldu.

Savaş Buldan Kürt işadamı öldürüldü.

Abdullah Çatlı ile Mehmet Ali Ağca İtalya'da Papa davasından yargılanıyor, Çatlı daha sonra ortadan kayboldu.

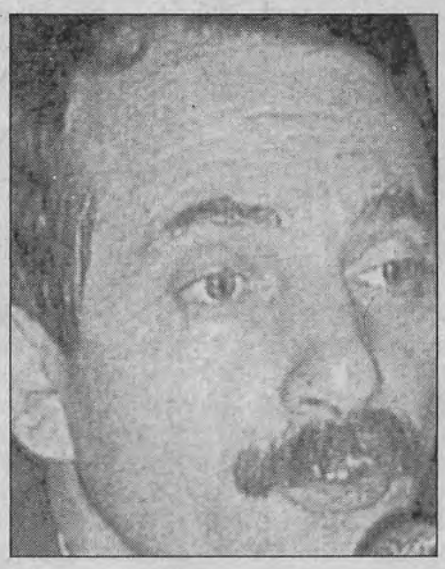

Hüseyin Kocadağ

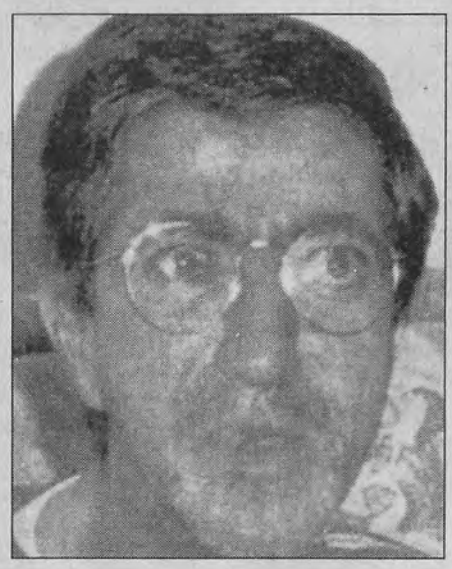

Sedat Bucak

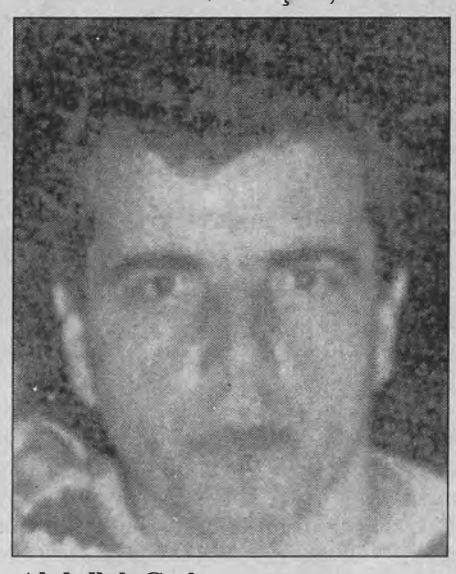

Abdullah Çatlı

Çete hâlâ yönetim kademelerinde

Abdullah Çatlı ile özel timcileri bir arada halay çekerken gösteren fotoğraf kamuoyunda ilgi uyandırdı.

leri ile ilgili yapı bozuklukları olduğu, bu örgütlerin asıl işlevleri yerine, başka operasyonlara katıldıkları ifade edildi.

REFAHYOL'dan sonra kurulan ANASOL-D koalisyon hükümetinin olaya yönelik uygulamaları da hayal kırıklığı yarattı. TBMM'de gündeme gelen Ağar ve Bucak'ın dokunulmazlıkları, ANAP ve DSP'li komisyon üyelerinin toplantıya katılmamaları nedeniyle kaldırılamadı.

TBMM Adalet Karma Komisyonu, 4 Aralık 1997'de Ağar ve Bucak'ın dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar verdi. DYP ve RP'liler Ağar ve Bucak'tan yana oy kullandılar. TBMM Genel Kurulu'nda 11 Aralık'ta yapılan görüşmede Ağar'ın ve Bucak'ın dokunulmazlıkları kaldırıldı. Ağar ve Bucak karara itiraz ederek Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu.

Susurluk'ta tahliyeler

Susurluk'la ortaya çıkan gelişmelerin yargıya yansıması yurttaşlarda devletin çetelerden temizlenmesi yönünde umut yarattı. Ancak davanın ilk oturumunda başlayan tahliyeler kamuoyunda şaşkınlık yarattı. Bu durum aslında devlet içindeki çetenin her şeye rağmen varlığını sürdürdüğünün de bir göstergesiydi. Bazı hukukçulara göre Susurluk, İstanbul DGM'de, **"üç beş özel timcinin cinayet davasına"** dönüştürüldü. Soruşturma sürecinde emniyet, jandarma ve MİT'ten gerekli yardımı görmeyen ve yazılan yazılara aylar sonra yanıt verildiğini ifade eden savcılık, soruşturmayı kendi olanakları ile sonuçlandırmaya çalıştı.

Susurluk Araştırma Komisyonu'na verdikleri ifadelerde başta Mehmet Ağar olmak üzere özel timcilere yüklenen bazı devlet görevlileri ise mahkemede verdikleri ifadelerde iddialarını yumuşattılar. Eski Emniyet İstihbarat Dairesi Başkan Yardımcısı Hanefi Avcı, Ağar, Şahin ve özel timciler başta olmak üzere birçok emniyet görevlisinin yasadışı işlerle uğraştığını, bu uğurda cinayetler işlediğini öne sürdü. Ancak Avcı, mahkemede bu konuda yalnızca duyumları olduğunu söyleyerek geri adım attı.

Eski MİT Kontr-Terör Daire Başkanı Mehmet Eymür ise MİT eski elemanı Tarık Ümit'in Ağar ve özel timcilerce alındığını öğrendiğini, ancak kendisinin bu duruma müdahale etmediğini söyledi. Eymür ve Avcı'nın anlatımları MİT ile emniyet arasında uzun yıllardır süren bir çekişme olduğunu ortaya çıkardı. Eymür'ün, **"Çatlı gibi karanlık, yasadışı işler yapan kişiler emniyet ya da MİT tarafından kullanılır mı"** sorusuna Eymür, **"Biz kullanmadık, emniyet kullanmışsa bilmiyorum"** yanıtını vermesi iki istihbarat birimi olan emniyetle MİT'in farklı çalışma tarzlarına sahip oldukları gerçeğini ortaya çıkardı.

Mehmet Eymür'e ifade verdiği sırada mahkeme başkanının, **"Siz istihbaratçısınız, neyi söyleyeceğinizi, neyi söylemeyeceğinizi çok iyi bilirsiniz"** sözleri bazı çevrelerce **"kutsal devlet"** anlayışı korunuyor eleştirilerinin getirilmesine neden oldu.

Topal'ın öldürülmesi, eski MİT elemanı Tarık Ümit'in ortadan kaybolmasından sorumlu tutulan özel timciler, Şahin, Eken ve Topal'ın ortakları, bu konuda delil bulunamayacağı konusunda iddialı ifadeler verdiler. Topal'ın öldürülmesi davasının görüldüğü Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi'ne ifadeye gelen tanıklarla Tarık Ümit'in kaybolması olayında bilgi sahibi olan kişilerin ifade vermek istememeleri ya da ansızın ortadan kaybolmaları bu iki olayı sır olmaktan kurtaramadı.

Susurluk raportörü öldü

Susurluk Araştırma Komisyonu Raportörü Akman Akyürek 8 Aralık 1997 tarihinde arabasıyla Maslak'ta geçirdiği trafik kazasında yaşamını yitirdi. Hasan Bakcan yönetimindeki kamyona çarpan ve enkaz haline gelen otomobil, olayın suikast olabileceği iddialarını gündeme getirdi. Akyürek'in arabasında Topal'a ait ifade tutanakları, uyuşturucu kaçakçısı olmakla suçlanan Hurşit Han'la ilgili bir dava dosyası ile çok sayıda senet çıktı. Ancak kaza tutanaklara Akyürek'in dikkatsizliği sonucu meydana gelen trafik kazası olarak geçti. Başbakan Mesut Yılmaz'ın Susurluk konusunda daha ayrıntılı bir çalışma hazırlaması için görevlendirdiği Kutlu Savaş, Başbakanlık Teftiş Kurulu Raporu'nu tamamladı. Savaş'ın ocak ayında Mesut Yılmaz'a teslim etmeyi düşündüğü raporda, çetenin devlet içindeki kademelerde kök salışıyla ilgili ayrıntılı bilgilerin de yer aldığı öne sürüldü.

Devlet içinde uyuşturucu ticareti ve faili meçhul cinayetlere imzasını atan **"devlet içindeki gizli yapılanmanın"** uzantılarının hâlâ yönetim kademelerinde olmaları, Türkiye'nin **"çetesiz"** günlere duyduğu özlemin artarak süreceğinin ipuçlarını veriyor.

Ağar ve Bucak'ın dokunulmazlıklarının kaldırılması bile bu yöndeki beklentilerin değişmesi yönünde etkili rol oynayamadı.

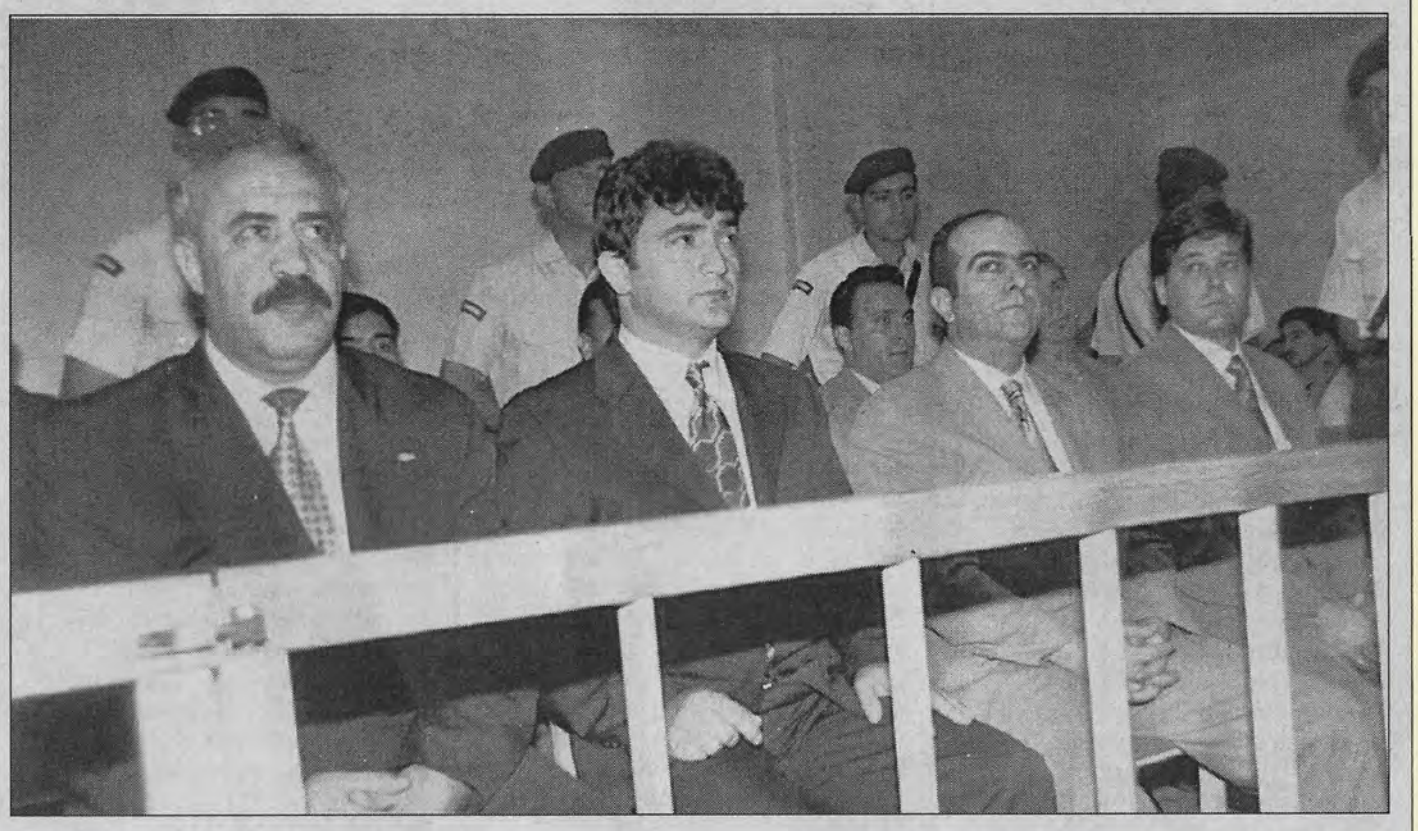

Susurluk davasıyla yargılanan özel timcilerin daha ilk davayla birlikte tahliyeye başlanması şaşkınlık yarattı.

Mayıs

● 1 Mayıs İşçi Bayramı, yurt çapında yüz binlerin katılımıyla gerçekleştirildi. Bu 1 Mayıs'ın işlediği temalar arasında Susurluk skandalı da yer aldı. İzmir ve Ankara'da mitingler sakin geçerken, İstanbul'da 16 polis ve 20 gösterici yaralandı. Türk bayrakları taşıyan İşçi Partisi üyeleri ile TKP/ML pankartları taşıyanlar arasında taşlı sopalı kavga çıktı. **1 Mayıs**

● Dündar Kılıç'ın oğlu Cenk Kılıç, Türkçe Bar'da eğlenen Alaattin Çakıcı'nın yeğeni Ferit Metin Aslan'ı öldürdü. **1 Mayıs**

● Alaattin Çakıcı, Özer Çiller'i, Türk Ticaret Bankası'nın satışından 20 milyon dolar komisyon istemekle suçladı. **1 Mayıs**

● Alaattin Çakıcı'nın canlı yayında Çillerler'i suçladığı programın ardından Flash TV, 50 kişilik silahlı bir grubun saldırısına uğradı. **2 Mayıs**

● Flash TV'nin Bursa merkez stüdyoları, Ulaştırma Bakanlığı'nın sözlü talimatıyla Telsiz Genel Müdürlüğü özel ekipleri tarafından kapatıldı. **3 Mayıs**

● Gazetemiz yazarı Mustafa Ekmekçi, geçirdiği zatürree nedeniyle Ankara Üniversitesi Kalp Merkezi'nde tedavi altına alındı. **5 Mayıs**

● Sırtında "Allah" yazılı barmen Oğuz Atak, TGRT'nin yaptığı eleştirel yayından sonra öldürüldü. **5 Mayıs**

● Susurluk skandalının ünlü isimleri Mehmet Ağar ve Sedat Bucak hakkındaki fezlekeler, RP tarafından 96 gün bekletildikten sonra TBMM'ye ulaştı. **6 Mayıs**

● Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan idam edilmelerinin 25. yıldönümünde mezarları başında anıldılar. **6 Mayıs**

● Cumhuriyet 74. kuruluş yıldönümünü kutladı. **7 Mayıs**

● Trilyonluk Petlas, İslamcı Kombassan'a borçları temizlenerek ve ucuz olarak satıldı. **7 Mayıs**

● Kütahya Seyitömer Termik Santralı'nda 22 yıldır biriktirilen radyasyonlu küller, heyelan sonucu 10 bin dönümlük araziye akmaya başladı; 500 milyar liralık zarar oluştu. **9 Mayıs**

● 8 yıllık kesintisiz eğitim konusunda Sultanahmet'te yapılan şeriatçı gösteriye komutanlardan sert tepki geldi. **12 Mayıs**

● Basına en çok teşvikin, Çiller döneminde verildiği ortaya çıktı. **12 Mayıs**

● Başbakan Erbakan'ın Türkiye-İsrail-ABD üçlü tatbikatının ileriki yıllara ertelendiği açıklaması, Genelkurmay tarafından yalanlandı. **13 Mayıs**

● Uğur Mumcu'nun eşi Güldal Mumcu tarafından açılan davayı kaybeden İçişleri Bakanlığı, 9 milyar 500 milyon lira tazminat ödedi. **13 Mayıs**

● Başbakan Erbakan'ı orduyu siyasete çekmemesi için uyaran Cumhurbaşkanı Demirel, orduyu da siyasi polemiklere girmemesi için uyardı. TOBB konseyler toplantısında Başkan Fuat Miras, "Şeriata tahammülümüz yok" dedi. **14 Mayıs**

● Türkiye 50 bin askerle Kuzey Irak'ta PKK'ye karşı operasyon başlattı. Irak, egemenlik haklarının çiğnendiğini belirterek operasyonu kınadı. **14 Mayıs**

● Ankara DGM, 37 kişinin öldürüldüğü Sıvas katliamı davasında, Yargıtay'ın bozma kararına büyük ölçüde uyarak, 37 kişiye idam, 27 sanığa 5'er yıldan 15 yıla kadar hapis, 14 sanığın beraat istemiyle yeniden yargılanmasına karar verdi. **14 Mayıs**

● İçişleri Bakanı Akşener'in bir gece yarısı operasyonuyla görevden aldığı Emniyet Genel Müdürü Alaaddin Yüksel için göreve iade etme yazısı yazıldı. **14 Mayıs**

● Yalım Erez ve Yıldırım Aktuna'dan sonra Devlet Bakanı Işılay Saygın da "rejim tehlikede" uyarısıyla bakanlıktan istifa etti. **17 Mayıs**

● MHP kongresinde genel başkanlık için mücadele eden adayların taraftarları birbirine girdi. İlk turda genel başkanlık için gereken 602 oyu hiçbir aday alamadı. İlk turda 412 oy alan Tuğrul Türkeş'e karşı birleşen Devlet Bahçeli ve Ramiz Ongun birleşince kavga çıktı; kongre ertelendi. **18 Mayıs**

● Gensoru RP'yi deldi. RP'den istifa eden Mahmut Sönmez'in ANAP'a döneceği belirtildi. **19 Mayıs**

Cannes film festivalinin 50. yılı kutlandı.

● İrtica nedeniyle yükselen toplumsal duyarlılık sonucu 19 Mayıs törenleri tüm yurtta büyük bir coşkuyla kutlandı. **19 Mayıs**

● Muhalefetin gensoru önergesi 6 oy farkla reddedildi. Oturum sırasında Meclis'te kavga çıktı, hükümet bunalımı aşılamadı. **20 Mayıs**

● Türk-İş, DİSK, TESK, TOBB ve TİSK, REFAHYOL hükümetine "Aklınızı başınıza toplayın" içerikli ortak deklarasyon verme hazırlığına başladı. **20 Mayıs**

● TBMM Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu, ANAP ve DYP'li üyelerin de oylarıyla Ağar ve Bucak'ın fezlekelerinin görüşülmesini, anayasa değişikliği sonrasına erteledi. **20 Mayıs**

● Yargıtay Başsavcılığı, Refah Partisi'nin kapatılması için Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı. **21 Mayıs**

● Gazetemiz yazarı Mustafa Ekmekçi, zatürree ve solunum yetmezliği nedeniyle üç haftadır tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirdi. **21 Mayıs**

● İzmir DGM'nin hapis cezasına çarptırdığı Manisalı liseliler, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından beraat ettirildi. **21 Mayıs**

● Ordunun sonbahara kadar Kuzey Irak'ta kalacağı açıklandı. **22 Mayıs**

● Gazetemiz yazarı Mustafa Ekmekçi, Ankara Maltepe Camii'nde kılınan namazdan sonra Cebeci Asri Mezarlığı'nda toprağa verildi. **22 Mayıs**

● İstanbul Üniversitesi'nde ülkücülerin solcu öğrencilere saldırısı sonucu 10 öğrenci, 3 gazeteci ve bir polis yaralandı. Polis, çatışma sırasında ateş açtı. 50 öğrenci gözaltına alındı. **22 Mayıs**

● Necmettin Cevheri, DYP Genel Başkan Yardımcılığı'ndan, Şamil Ayrım ve Hikmet Aydın da partiden istifa ettiler. Aydın, ANAP'a katıldı. **23 Mayıs**

● İstanbul Üniversitesi'ndeki ülkücü saldırıyı protesto eden 2 bin öğrenci, polisin sert tutumuyla karşılaştı. Çatışmada 30 öğrenci ve 2 polis yaralandı, 150 kişi gözaltına alındı. **23 Mayıs**

● İlhan Aküzüm ve Cefi Kamhi DYP'den istifa etti. REFAHYOL'un sandalye sayısı 270'in altına indi. **24 Mayıs**

● Başbakan Erbakan, YAŞ'ta şeriatçı 100 astsubay ile 61 subayın ordudan atılması kararını imzaladı. **26 Mayıs**

● Çiller, RP'nin ANAP'la ortaklık kurabileceğini belirterek, Erbakan'a güvenmediğini açıkladı. **26 Mayıs**

● Susurluk skandalıyla ilgili fezlekeler TBMM Genel Kurulu'nda görüşülerek arşive kaldırıldı. **27 Mayıs**

● Afyon'da görülen Metin Göktepe davasında 5 polise tutuklama kararı verildi. **28 Mayıs**

● RP, hemen seçim koşuluyla Çiller'in başbakanlığına yeşil ışık yaktı. **29 Mayıs**

● RP Rize Milletvekili Şevki Yılmaz, Türk parlamentosunun "pezevenklerden" oluştuğunu söyleyerek hakaret etti. **29 Mayıs**

● Erken seçimin kasımda yapılması için REFAHYOL ortakları uzlaştı. Çiller haziranda başbakan olacak. **30 Mayıs**

● REFAHYOL-B'nin kuruluş hazırlıkları sürecinde milletvekili transfer trafiği hızlandı. **30 Mayıs**

● DSP ve CHP, parlamentoya hakaret eden Şevki Yılmaz hakkında ceza davası açılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulundu. **30 Mayıs**

Dünyada 'El Nino' paniği

Bu yıl ise El Nino'ların en dehşetlisi yaşandı. Güney Amerika'da özellikle de Arjantin ve Peru'da seller can alıp büyük maddi hasara yol açarken Meksika'da kasım ayında aşırı soğuk dalgası 10'u aşkın kişinin ölümüne yol açtı. El Nino 1997'de kara kıta Afrika'nın üzerine de bir kâbus gibi çöktü.

Asya'daki orman yangınları, Güney Amerika'da seller, Endonezya'daki uçak kazası, kıtlık, hastalıklar, açlık, ekonomik felaketler...El Nino'nun sorumlu tutulduğu felaketler listesi bu yıl iyice uzundu. 1997 yılı, dünya için bir **"felaketler yılı"** olarak tarih sayfaları arasındaki yerini alırken **"El Nino yılı"** olarak da anıldı.

Peki nedir bu El Nino? İspanyolca **"erkek çocuk"** anlamına gelen, Perulu balıkçıların ise Noel zamanı etkisini çok arttırdığı için **"Noel çocuğu"** adını verdikleri El Nino, Pasifik Okyanusu'nda su yüzeyinin ısınması ile ortaya çıkan bir iklim olayı. Orta Pasifik civarında etkin olan rüzgârların bir an için yavaşlaması sonucunda oluşuyor ve su sirkülasyonunun ters dönmesine neden oluyor. Bunun sonucu olarak batıya doğru taşınan sıcak su, Pasifik'in doğusuna doğru akmaya başlıyor. Her 2 ila 7 senede bir ortaya çıkıyor ve dünya iklimini altüst ediyor. Güney Amerika'daki Pasifik Okyanusu suları ısınırken Pasifik'in batısındaki denizler de soğuyor. Bu iklim olayı birçok ülkede çeşitli facialara yol açıyor: Kimi ülkeler seller altında kalırken kimilerinde geciken muson yağmurları yerini aşırı kuraklığa bırakıyor. Şiddetli kasırgalar, tayfunlar oluşuyor, ısı ani ve aşırı değişkenlikler gösteriyor. Henüz tam olarak kanıtlanmış olmasa da El Nino iklim olayında insanın da rolü olduğu ileri sürülüyor. Kimi bilim adamları, insan kaynaklı sera gazlarının El Nino'nun daha da şiddetlenmesinde kısmen de olsa rol oynadığını belirtiyorlar.

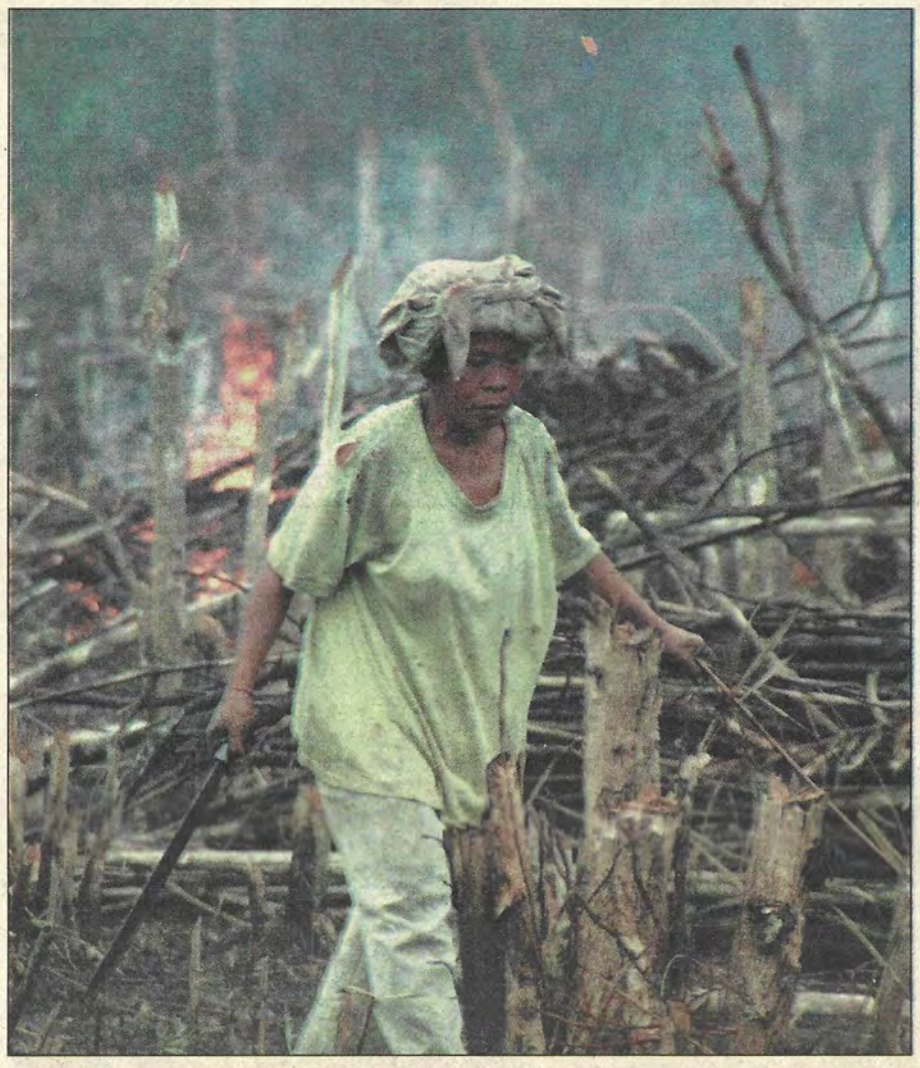

El Nino'nun yarattığı yangınlar özellikle Güneydoğu Asya'yı etkiledi.

Bu yıl ise El Nino'ların en dehşetlisi yaşandı. Güney Amerika'da özellikle de Arjantin ve Peru'da seller can alıp büyük maddi hasara yol açarken Meksika'da kasım ayında aşırı soğuk dalga 10'u aşkın kişini ölümüne yol açtı. El Nino 1997'de kara kıta Afrika'nın üzerine de bir kâbus gibi çöktü. Kıtanın doğusunda seller can alırken güney, kuraklığın pençesinde kıvrandı. Kuraklık başta kolera olmak üzere çeşitli salgın hastalıklara yol açtı. Son 50 yılın en şiddetli yağışlarına sahne olan Somali'de bin 600 kişi sel sularına kapılıp can verdi. 250 bin kişi evlerini terk etmek zorunda kaldı. Uganda, Kenya ve Etopya'da selden nasibini alan Afrika ülkeleri arasında.

El Nino'nun neden olduğu yağmurler dünyanın büyük bölümünü etkiledi.

Ve yangınlar....

El Nino'nun indirdiği darbeye bir de insanoğlunun sorumsuzluğu eklenince işler iyice çığırından çıktı. Endonezyalı kereste firmaları ile küçük çiftçilerin tarım yapabilmek için arazilerini yakmaları ile başlayan yangınlar, El Nino'nun yol açtığı kuraklık ve olağan Muson yağmurlarının gecikmesi nedeniyle süratle yayılarak kontrolden çıktı ve kısa sürede Güneydoğu Asya'yı tam bir çevre felaketi ile karşı karşıya bıraktı. Endonezya'daki orman yangınlarından kaynaklanan yoğun duman komşu Singapur, Malezya, Brunei, Güney Filipinler ve Tayland'ı da etkisi altına aldı. Endonezya ve Malezya'da olağanüstü hal ilan edildi. 600 bin hektarlık alanın bütünüyle tahrip olmasının yanı sıra kesif duman hem insan sağlığını olumsuz etkiledi hem de ekolojik denge tehdit altında kaldı. Endonezya'deki orman yangınları birçok bitki ve hayvan türünün neslini de tükenme tehlikesiyle karşı karşıya bıraktı. Zaten sayıları az olan orangutanlar yangınlardan kaçarak civar köylere sığınmak istediler ancak burada da El Nino'nun yol açtığı kuraklık nedeniyle yiyecek sıkıntısı çeken köylülerin eline düştüler. Yiyeceklerini paylaşmak istemeyen köylüler orangutanları öldürdüler. Endonezya'daki orman yangınları bu ormanların dünyada sayıları giderek azalan yağmur ormanları arasında yer almaları açısından önem taşıyor. Yağmur ormanlarının eski haline gelebilmesi için birkaç yüzyılın geçmesi gerekiyor.

Orman yangınları yalnızca Endonezya ile sınırlı kalmadı. 1997 yılı orman yangınları bakımından **"en kötü yıl"** olarak tarihe geçti. Dünya Doğa Fonu (WWF)raporlarına göre, yalnızca Endonezya ve Brezilya'da 5 milyon hektar ormanlık alan kül oldu. Papua Yeni Gine, Kolombiya, Peru, Tanzanya, Kenya, Ruanda, Kongo da orman yangınlarından nasibini alan ülkelerden. WWF raporunda Endonezya'daki orman yangınlarının maliyetinin 20 milyar dolar olduğu belirtilirken yangınların Mayıs 1998'de yeniden başlamasının beklendiği de kaydedildi.

1997 yılında Papua Yeni Gine, Filipinler, Orta Amerika, Güney Afrika ve Çin'i hayli etkisi altına alan kuraklık bazı bölgelerde etkisini hâlâ sürdürüyor. Kuraklığın sonuçları düşük hasat ve çeşitli hastalıklar oldu. Başta Afrika ülkeleri olmak üzere geçimleri tarıma dayalı pek çok ülke ekonomisi büyük çöküşler yaşadı

El Nino iklim olayını Fransız ve Amerikan uyduları aracılığıyla inceleyen Fransız araştırmacı Yves du Penhoat, 1997'yi El Nino'nun en etkin olduğu yıl olarak tanımladı ve 1982-1983 yıllarındaki rekorunu kırdığını ifade etti. El Nino 1997'nin bilonçosu hayli kabarık oldu: 2 bin kişi yaşamını kaybederken on binler evsiz kaldı. ABD, Peru, Ekvator, Bolivya ve Küba'daki seller ile Havai ve Tahiti'deki kasırganın maydana getirdiği maddi hasar 13 milyar doları aştı. El Nino'nun önümüzdeki aylarda da etkisini göstereceği ileri sürülüyor. Bilim insanları Avrupa kıtasında meydana gelen aşırı sıcak ve soğuklar ile ilgili yaptıkları açıklamalarda ise bu değişimlerin El Nina ile bağlantılı olup olmadığının henüz kesinlik kazanmadığını belirtiyorlar.

Bir de La Nina var

El Nino haşarı bir oğlan çocuğu olarak tanımlanırken La Nina da yaramaz bir "kız çocuğu" olarak ortaya çıkıyor. El Nino Pasifik'te su yüzeyinin ısınması şeklinde ortaya çıkarken La Nina su yüzeyinin soğuması ile ortaya çıkıyor. Ve El Nino etkisi yapan yerlerde bu kez tam tersi iklim değişiklikleri yaşanıyor. Kuraklığın yaşandığı yerler seller altında kalırken aşırı yağış alan bölgeler kuraklığın etkisi altında kalıyor.

‘Topraklarımız altından kıymetli’

Bergamalılar, mahkeme kararından sonra 30 gün “ürpertici sessizlik” kararı aldılar. Değişen bir şey olmadı, yetkililer hukuka uymamakta direniyordu. Hukukun göz ardı edilmesini içlerine sindiremeyen Bergamalılar, kendilerini adam yerine koymak istemeyen yetkililere tepki olarak nüfus sayımında yazılmadılar.

ÜMİT OTAN

İZMİR - Ne bilim adamlarının somut uyarıları ne mahkeme kararları, ne yurttaş tepkileri yetkililerimizi yolundan döndürmeye yetmedi. 1997 yılında da **“İlle de siyanür ille de nükleer”** sloganından vazgeçmeyenlerle buna karşı çıkanların **“kavgası”** sürdü. Mahkemeler kesin kararlarında, hep çevresini savunanları haklı buldu. Ancak yetkili bakanlar bu kararlar karşısında ne yapacaklarını şaşırıp topu birbirlerine atmaktan başka şey yapmadılar...

“Bizim topraklarımız altından daha kıymetli” diyerek yörelerinde siyanürle altın çıkarılmasına karşı çıkan Bergamalılar, 1997 yılı boyunca da eylemlerini ve uyarılarını sürdürdüler. 12.1. 1997’de Bergama yöresindeki 8 köyde referandum yapıldı. 2866 köylü yüzde 100 oranla altın işletmeciliğine hayır oyu verdi. Bergamalılar topraklarını Eurogold’un elinden kurtarmak için her yolu deniyor, Türk ve dünya kamuoyundan büyük destek görüyor, ancak yetkililere bir türlü laf anlatamıyorlardı. 22.4.1977’de köylüler maden sahasına girdiler ve 5 saat direniş yaptılar. 25 köylü gözaltına alındı. Ne gözaltılar ne jandarma dayağı, ne gözdağı Bergamalıları yolundan döndüremedi. Bu arada açılan dava da sürüyordu. Danıştay 6. Dairesi’nin bozma kararından sonra 15.10.1997 tarih ve 1997/877 sayılı İzmir 1. İdare Mahkemesi siyanürle altına karşı çıkanların haklılığını ortaya koydu.

Bergamalılar siyanürle altın aranmasını ülkenin her yerinde protesto etti.

“...Teknik ve hukuki belirlemeler karşısında, insanın yaşama hakkını ve devletin de çevre sağlığını koruma, çevre kirlenmesini önleme, herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içerisinde sürdürmesini sağlama ödevlerini dikkate aldığımızda, ÇED ve bilirkişi raporlarında öngörülen olası risk faktörleriyle çalışan ve bu riskin gerçekleşmesi halinde doğrudan veya çevrenin bozulmasıyla dolaylı olarak insan yaşamını etkileyeceği kesin olan siyanür liçi yöntemiyle altın madeni işletilmesine izin verilmesi yolundaki dava konusu işlemde kamu yararına uygunluk bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline...”

Mahkeme kararında aynen böyle diyordu. Yani siyanürle altın işletilmesiyle ilgili önceden yapılan işlemler iptal ediliyor ve durduruluyordu. Kararla birlikte Çevre Bakanı İmren Aykut’la Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cumhur Ersümer’in ellerine **“kor bir top”** düşüyor, onlar da ellerini yakmamak için birbirlerine atıyorlardı. Tüm yetkililer, çalışmaların mahkeme kararına karşın sürdüğü madenin kapatılmasıyla ilgili yetkilerinin olmadığını söylüyorlardı. Yeşil giysileri ve göğsünde çiçeğiyle **“Ben çevreciyim”** diye ortalarda gezinen iktisatçı Çevre Bakanı İmren Aykut, **“Yasaları uygula”** çağrısı yapan Bergamalılardan biraz daha anlayışlı olmalarını istiyordu. Bergama’nın tarım arazileri talan ediliyor, ağaçları kesiliyor, siyanür tankları baş köşeye yerleştiriliyor, Eurogold yetkilileri kasım ayında altın çıkarmaya başlayacaklarını söylüyor, Bakan sabır istiyor, **“Zorla hiçbirimiz hiçbir sonuca varamayız. Fethiye’nin kanalizasyon sorunu daha az zararlı değildir”** açıklamaları yapıyordu.

Hukukçulara göre ortada bir yetki sorunu yoktu. Ortada bir mahkeme kararı vardı ve bunun uygulanması gerekiyordu, hepsi o kadardı. Eurogold yetkilileri yaratılan karmaşa ortamında **“atı alıp Üsküdar’ı geçmek”** telaşıyla çalışmalarına büyük hız verirken kapıda jandarmalar bekliyor, köylüler dışardan bakıyordu. Bergamalılar, mahkeme kararından sonra 30 gün **“ürpertici sessizlik”** kararı aldılar. Değişen bir şey olmadı, yetkililer hukuka uymamakta direniyordu. Hukukun göz ardı edilmesini içlerine sindiremeyen Bergamalılar, kendilerini adam yerine koymak istemeyen yetkililere tepki olarak nüfus sayımında yazılmadılar.

İzmir Çevre Hareketi Avukatları yörede meydana gelebilecek olaylardan eski Çevre Bakanı Ziyattin Tokar ve yeni Bakan İmren Aykut’un sorumlu olacağını belirtip, **“Çevre Bakanlığı’nın yüksek mahkeme kararını paspas yapan** ▶

Greenpeace, bilim adamları, nükleer karşıkları Akkuyu nükleer santralinin tehlikelerine dikkat çekerek yaygın protesto eylemleri başlattı.

► saygısız ve yasadışı tutumu ne zaman sona erecektir" diye soruyorlardı.

Yetkililerden **"çıt"** çıkmıyordu.

Ne İzmir, İstanbul yürüyüşleri, ne mahkeme kararları bir sonuç getirmiyor, Eurogold siyanürle altın çıkarma çalışmalarını sürdürüyordu. Bergamalılar son çare olarak çalışmayı engellemesi gereken, ancak kendilerini bir suçlu gibi gören İzmir Valisi Erol Çakır'ı İçişleri Bakanlığı'na şikâyet ettiler ve görevden alınmasını istediler. Erol Çakır'ın verdiği demeçlerle yöre halkını potansiyel suçlu olarak gösterdiği ve görevini kötüye kullandığı belirtilen şikâyet mektuplarında Bergamalılar şöyle dediler: **"Vali Çakır'ın görevi başında kalması sakıncalıdır. Yöre yurttaşları nezdinde itibar ve güvenini yitirmiştir. Anayasa ve yasaları ihlal etmiştir. Bu nedenle Çakır hakkında disiplin soruşturması açılmalı ve soruşturmanın sağlıklı yürütülebilmesi için görevden uzaklaştırılmadır."**

Bergama'da bekleyiş sürüyor. Yeni yılda bekleyişin nereye kadar varcağı şimdilik bilinmiyor...

"Reaktör satışlarının söz konusu olduğu ülkelerde yaşayan insanların direnme hakları yoktur..." Böyle diyordu Nükleerin Elimine Edilmesi Kampanyası sözcülerinden Kristen Ostling ve ekliyordu: **"Türkiye, Endonezya ve Güney Kore gibi en iyi pazarlama yapılan ve tercih edilen ülkeler aynı zamanda demokrasinin en çok çiğnendiği ve insan hakları ihlallerinin yaşandığı ülkelerdir..."**

Akkuyu'da kurulması planlanan nükleer santralla ilgili 1997 yılının en önemli olayı, nükleer santrala **"iştahlı"** firmaların ihale başvurularını yapmalarıydı.

Bir yıl boyunca bilim adamlarının uyarıları, Akkuyulların çeşitli etkinlikleri kâr etmedi. Aslında mesleği avukat olan Enerji ve Tabii kaynaklar Bakanı Cumhur Ersümer, işi, **"Bize bu nükleer santralı yapamazsınız diyorlarsa biz bu nükleer santralı yaparız"** inadına vardırdı. Bakan, Batı'dan örnekler veren, aslında enerji açığı değil, eski şebekelerle dağıtım sorunu yaşandığını belirten bilim adamlarına yanıt veremiyor, yalnızca inat ediyordu. Oysa ülkelerinde yıllardır nükleer santral bulunan, başta Kanada olmak üzere birçok ülkenin duyarlı örgütleri Türkiye'ye santral satılmasına karşı çıkıyor, kendi parlamentolarına baskı kuruyorlardı. Akkuyu'nun yer seçimiyle ilgili en önemli faktör insan yoğunluğuna uzak olmasıydı. Bazı hükümet yetkililerinin yöreyi nükleer atık çöplüğüne dönüştürmek için çalışmalar yaptığı ve bu çalışmaların yoğun biçimde sürdürüldüğü yine 1997 yılı içinde ortaya çıktı. Nükleer lobinin yayın organı olarak bilinen Nucleer Fuel dergisinin 25 Ağustos 1997 tarihli sayısında konunun uzmanı Mark Hibbs bu yaklaşımları doğrulayan görüşlere yer veriyordu: **"Türkiye, Bulgaristan ve Macaristan ile Akkuyu için kullanılmış yakıt konusunda bir anlaşma tasarlıyor. Türkiye yetkili makamlarından alınan bilgiye göre nükleer yakıtların muhafazası ve kullanılmış nükleer atıkların depolanması konusunda Bulgaristan ve Macaristan ile bir işbirliğinin yararları üzerinde uzmanlar çalışıyor. Uluslararası kullanılmış yakıt depolaması planı yürürlüğe girerse Türkiye'de az nüfus yoğunluğuna sahip uzak bir bölge olan Akkuyu, Bulgaristan ve Macaristan'daki reaktörlerden gelen kullanılmış yakıtı ilk depolama tesisi veya potansiyel depolama alanı olarak hizmet görebilecektir. Bulgaristan ve Macaristan Urallar'daki kullanılmış yakıt ve yeniden işleme tesislerini terk edecekler."** Nükleer karşıtları, yıllardır üzerinde hassasiyetle durdukları konuda tahminlerin doğru çıktığını belirtirlerken olay **"dehşet verici"** olarak yorumlanıyordu. Türkiye'de 700'ü aşkın bölgede siyanürle altın aramak için izin alan yabancı şirketlerin nükleer lobiyle "sarmaş dolaş" ilişki içinde oldukları çeşitli kaynaklarca ortaya çıkarılmıştı. Siyanürle altın çıkarmak için 700 ayrı yerde açılacak galerilerin ileride nükleer atık deposu olarak kullanılacağı yaklaşımları Türkiye gündemine bomba gibi düştü. Bergama Belediye Başkanı Sefa Taşkın başta olmak üzere tüm çevreciler ve nükleer karşıtları, yetkililere, Türkiye'nin nükleer çöplük olup olmayacağını 700 yerde açılacak galerilerin ne olacağını sordular, ama tek yanıt alamadılar. Bir kez kafaya konulmuştu, Akkuyu'ya santral ille de yapılacaktı. Yetkililer enerjimizin yetersizliğine yurttaşları inandırmak için kesintilere gittiler, sokak lambalarının söndürülebileceğini söylediler. Çok kısa zamanda bu işten vazgeçtiler. Çünkü bu senaryo artık bıkkınlık vermiş ve ortada inanan kimse kalmamıştı.

Türkiye'nin geleceğini etkileyecek nükleer santral yatırımı programa alınıyor, ihaleye çıkılıyor, ancak ÇED mevzuatı ve GSMY uyarınca Çevre ve Sağlık bakanlıklarına hiçbir başvuruda bulunulmuyor bunun hesabını başta Çevre Bakanlığı olmak üzere kimseler sormuyordu. Çevreciler, bilim adamları, nükleer karşıtları ve hukukçular her şey bir yana bırakılıp yalnızca hukuksal boyutta bakıldığında bile yapılacak ihalenin geçersiz sayılacağı uyarısını yapıyor, ancak kimseler duymuyor, görmüyordu. Akkuyu'da nükleer santral yapmak için heyecanla bekleyen firmalar, 15 Ekim 1997 tekliflerini verdiler. Kanada, ABD ve Almanların başı çektiği üç konsorsiyum yapıma aday oldu.

Yılın son bombasını Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel patlattı: **"Nükleer teknoloji ve santral yapımında geç kaldık..."** Ülkesinde yıllardır nükleer teknoloji kullanılan Kanadalı çevreci David H. Martin, geç kalmaktan yakınan yetkililere soruyordu: **"Kanada 30 yıllık nükleer geçmişindeki en büyük nükleer reaktörlerini kapatmaya karar verirken ve CANDU reaktörlerini güvenli biçimde çalıştıramazken Türkiye bunu nasıl başarabilir?.."**

Yaşadıklarınızdan aklır

1- 'Bay Smith Washington'a Gidiyor'daki saf, sevimli, dürüst taşralı tipiyle kahramanlaşan, Hitchcock'un gözdesi, Capra'nın unutulmaz partneri, 89 yaşında ölen, Amerikalılar'ın 'en sevdiği aktör' kimdi?
2- Coelho'nun ve Mehmet Ulusoy'un dünyasını olağanüstü oyunuyla bizim dünyamızla buluşturan ünlü oyuncumuzu ve oyunun adını anımsıyor musunuz?
3- 50. Cannes Film Festivali'ne Türkiye'den hangi yönetmen, hangi filmiyle davet edildi?
4- Başar Sabuncu'nun Shakespeare'in on iki oyunundan ve beş sonesinden çeşitli bölümleri kurgulayarak sahnelediği, İstanbul Şehir Tiyatroları yapımı, bol ödüllü oyunun ismi neydi?
5- İstanbul Müzik Festivali'nde Leyla Gencer'in koordinasyonuyla ülkemizde ilk kez bir barok opera sahnelendi. Bu üç perdelik operanın ismi, bestecisi ve yönetmeni kimdi?
6- Voltaire'in kendi yüzyılı için yaptığını 20. yüzyıl için yaptı.'Mutlu Aşk'ın olduğu kadar bu yüzyılın da sözcülerinden biriydi. 100. yaşı Fransa'da çeşitli etkinliklerle kutlanan bu ünlü şair kimdi?
7- Bu yıl 5.'si düzenlenen Uluslararası İstanbul Bienali'nin küratörünü ve genel kavramını anımsıyor musunuz?
8 - La Scala Orkestrası, Uluslararası İstanbul Müzik Festivali'nde bir konserini İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın kurucusu Nejat Eczacıbaşı'na adadı. Bu konseri hangi şef yönetti?
9- Yapıtlarıyla ilgili Türk okurlarıyla söyleşti, Türkçede yayınlanan en son kitabı 'Pereira İddia Ediyor'un Marcello Mastroianni'nin unutulmaz yorumuyla filmini izledik. Türkiye'de bulunduğu günlerde, yaşanan bir olaydan yola çıkarak yazdığı kitapta katili önceden bilmesi olay yarattı. Kimdi bu ünlü İtalyan yazar?
10- İstanbul Devlet Opera ve Balesi, bu yıl yurtdışına üçüncü turnesini yaptı. Hangi yapıtla, kim sahneledi ve hangi ülkede?
11- Cumhurbaşkanı Demirel'in himayesinde yapılan 4. Ankara Müzik Festivali'nin aylarca dillerden düşmeyen açılış konserinde 'Birleşmiş Ankara Orkestra ve Koroları' tarafından hangi eser seslendirildi?
12- 16.İstanbul Kitap Fuarı'nın bu yıl onur yazarı kimdi?
13- Atatürk'ün Nutuk'u okuyuşunun 70. yılı dolayısıyla Özer Ozankaya'nın Türkçeleştirdiği ve kısalttığı 'Nutuk'u, 15 Ekim'de 6 gün süreyle Ankara'da sahneleyen ve bu yıl ilk kez verilen Muhsin Ertuğrul ödülünü alan ünlü oyuncumuz kimdi?
14- Memet Fuat'ın, Piraye'yi, Nâzım'ı ve çevredeki ünlü sanatçılarla, Erenköylüleri, Çamlıcalıları anlattığı, 'gelecek güneşli güzel günlerin özlemini yitirmeden, geçmişe sığınarak' verdiği bir yaşam dersi olan anı kitabının ismi neydi?
15- Yapıtlarını, **'yaşamımızı istila eden kapitalİst dünya ve nesnelere karşı bir başkaldırı'** olarak nitelendiren, 73 yaşında ölen pop art sanatının öncülerinden Amerikalı ressamı anımsadınız mı?
16- Ekim ayında 85. yaşı kutlanacaktı. Oysa eylül ayının ortalarında yitirdik, bu **'Sir'** unvanlı, besteciye saygısını yitirmeyen, dinamik, duyarlı ve çalışkan şefi anımsadınız mı?
17- Hem okuduk hem de izledik **'The English Patient'**ı. Michael Ondaatje'nin romanından sinemaya uyarlanan, 12 dalda Oscar'a aday gösterilen bu filmin yönetmeni kimdi? Bu filmdeki rolü kime Oscar kazandırdı?
18- Bu yıl 16.Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde **'Yaşam Boyu Onur Ödülleri'** ve **'Onur Ödülleri'** kimlere

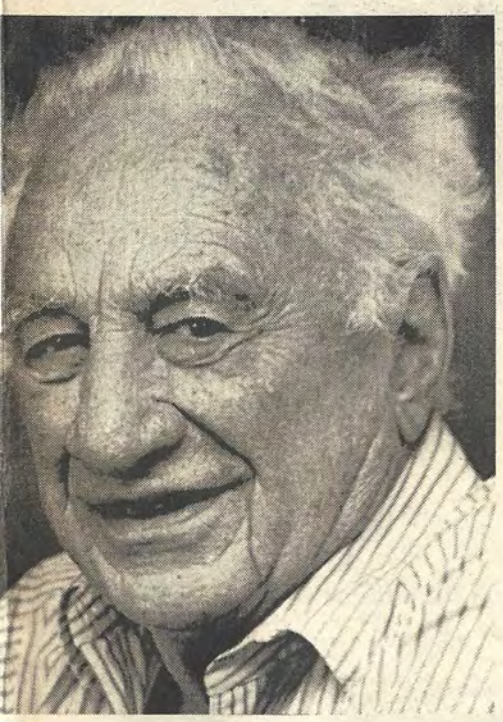

1. Carmen operasından bir sahne 2- Suna Pekuysal İstanbul Film Festivali'nde onur ödülü aldı 3- The English Patient filmiyle en iyi kadın oyuncu Oscar'ını alan Juliette Binochet 4- Ünlü yönetmen Elia Kazan 5- Bu yıl Türkiye'yi Oscar'da temsil etmeye hak kazanan Eşkıya filminden bir sahne. 6- Bu yıl tiyatroda 50. yılı

nızda kalana ne derler?

verildi?
19- Önce Tiyatro Stüdyosu'nun **"Histeri"** adlı oyunuyla Afife Jale Tiyatro ödüllerinde En İyi Erkek Oyuncu, sonra **"Masumiyet"**teki Bekir karakteriyle Altın Portakal En İyi Yardımcı Erkek ve Altın Koza En İyi Erkek Oyuncu ödüllerini alan başarılı oyuncumuzu anımsadınız mı?
20- "İkinci Dünya Savaşı sonrasının en büyük Amerikan yazarı" olarak nitelendirilen, olaylı yaşamı, eşcinsel ilişkileri, uyuşturucuyla giriştiği deneyler, ilginç tarzıyla Amerikan yazarlarının en sıradan kişiliklerinden biriydi. Beat hareketinin temsilcisi, Naked Lunch'ın yazarı, 83 yaşında ölen hippilerin dedesi kimdi?
21- Çağımızın en büyük piyano virtüözlerinden, olağanüstü tekniği, geniş repertuvarıyla tanınan, piyanonun **'sihirli parmakları'**, Rus yorumcuyu da 82 yaşında yitirdik bu yıl. Türkiye'de de dinleyiciyle buluşan bu ünlü Ukraynalı piyanisti anımsadınız mı?
22- Çeşitli tartışmalardan sonra En İyi Yabancı Film Oscar'ına aday olarak Türkiye'yi temsil etme hakkı hangi filmin oldu?
23- Shakespeare'in 'Hamlet'ini tam versiyonuyla 6 saatlik olarak sahneleyen yönetmenimiz kimdi?
24- 'Ağır Roman'ın hem yapımcılığını hem de Tina rolünü üstlenen oyuncumuz kim?
25- 20. ölüm yıldönümünde, Maria Callas'ın yaşamını konu alan **'Master Class'** oyununda olağanüstü bir yorum sergileyen ve bu yıl İstanbul Tiyatro Festivali'nde ilk kez verilen **'Onur Ödülü'**nü alan ünlü oyuncumuzu anımsadınız mı?
26- İngiliz Ulusal Tiyatrosu'nun Shakespeare yorumlarıyla ünlü yönetmen Richard Eyre'ın yorumuyla sunduğu oyunda Kral Lear rolündeki ünlü oyuncu kimdi?
27- Şiirleriyle olduğu kadar, yaşam tarzı ve politik görüşleriyle de genç kuşağı etkileyen, Amerika'nın ünlü Beat kuşağı şairlerinden kimi yitirdik bu yıl?
28- Bu yıl Taormina Arte Festival'inde iki yılda bir verilen Avrupa Tiyatro Ödülü, 30 yıllık tiyatro geçmişi ve olağanüstü katkıları nedeniyle kime verildi?
29- Küçük Sahne Sadri Alışık Tiyatrosu, perdelerini Selim İleri'nin oyunuyla açtı. Halide Edip, Latife Hanım, Afife Jale ve Fikriye Hanım'ın buluştuğu bu oyunun ismi neydi?
30- 'Aida', 'Uçan Hollandalı', **'Salome'**den sonra **'Tosca'**daki olağanüstü yorumuyla primadonnalığını bir kez daha kanıtlayan, ancak henüz 41 yaşındayken beyin kanaması sonucunda yitirdiğimiz İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nin solisti, ünlü sopranomuzu anımsadınız mı?

Yanıtlar

1- James Stewart, **2-** Simyacı, **3-** Şerif Gören ve Yol, **4-** 'Bir Ata Krallığım', **5-**'Orfeo', Bertoni ve Pier-Luigi Pizzi, **6-** Louis Aragon, **7-** Rosa Martinez, 'Yaşam, Güzellik, Çeviriler/Aktarımlar ve Diğer Güçlükler Üstüne', **8-** Ricardo Muti **9-** Antonio Tabucchi, **10-** 'Carmen', Yekta Kara ve Danimarka, **11-** Beethoven'ın 9. senfonisi, **12-** Vedat Günyol, **13-** Müşfik Kenter, **14-** 'Gölgede Kalan Yıllar' **15-** Roy Lichtenstein, **16-** Sir Georg Solti, **17-** Anthony Minghella, Juliette Binoche, **18-** Elia Kazan ve Claude Sautet ile Erol Taş ve Suna Pekuysal. **19-** Haluk Bilginer, **20-** William Burroughs, **21-** Svyalostav Richter, **22-** Eşkıya, **23-** Işıl Kasapoğlu, **24-** Müjde Ar, **25-** Yıldız Kenter, **26-** Ian Holm, **27-** Allen Ginsberg, **28-** Robert Wilson, **29-** 'Allahaısmarladık Cumhuriyet', **30-** Zehra Yıldız.

Haziran

● Cumhurbaşkanı Demirel, Çankaya'da emrivaki yapan Çiller'e 'devren başbakanlık olamayacağını' söyledi. Erbakan'la anlaşması üzerine başbakanlığını güvenceye almak için Köşk'e çıkan Tansu Çiller'in Demirel'i bağlayıcı sözleri yalanlandı. **1 Haziran**

● Çeşitli nedenlerle boşalan belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde 54 üyelikten 19'unu DYP, 13'ünü RP, 12'sini ANAP, 6'sını da CHP'li adaylar kazandı. **1 Haziran**

● Cumhurbaşkanı Vekili Mustafa Kalemli, Demirel'le yaptığı görüşmenin ardından "54. hükümetin istifa etmesi durumunda görev Mesut Yılmaz'a verilir" dedi. **2 Haziran**

● Yalım Erez, DYP'den ihraç edildi. **2 Haziran**

● Susurluk davasında iki tahliye gerçekleşti, karşılıklı suçlamalar sürdü. **3 Haziran**

● Genelkurmay Başkanlığı, irticai faaliyetler konulu bir basın brifingi düzenleme kararı aldı. **4 Haziran**

● Çekiç Harekâtı sırasında düşen helikopterde 11 asker şehit oldu. **4 Haziran**

● 'Bayrak indirme davası'nda HADEP'lilere ceza yağdı. **4 Haziran**

● Kuzey Irak'taki operasyonlarda arka arkaya iki helikopterin düşmesi kuşkulara yol açarken helikopterlerin Suriye kaynaklı füzelerin ateşiyle karşılaştıkları ileri sürüldü. **5 Haziran**

● Genelkurmay iki helikopterin PKK füzesiyle düşürüldüğünü doğruladı, Erbakan hükümeti operasyona ödenek ayırmadı. **6 Haziran**

● PKK, Türkiye'ye yönelik terörü destekleyen komşu ülkelerden çok sayıda tanksavar edindi. GAP bölgesinde helikopter uçuşları geçici olarak durduruldu. **6 Haziran**

● Türk-İş, DİSK, TESK, TİSK ve TOBB'nin oluşturduğu sivil girişim REFAHYOL'a karşı ilk ortak eylemini gerçekleştirdi. **6 Haziran**

● Erbakan'ın TSK'ye ödenek aktarılacağı talimatına RP'li iki bakan Abdullah Gül ve Abdüllatif Şener karşı çıktı. **7 Haziran**

● CHP İçel Milletvekili Fikri Sağlar, Çillerler'in çiftliğinin, uyuşturucu trafiğinin geçiş noktası olduğunu söyledi. **7 Haziran**

● İran yönetimi Ankara'yı Hakurk bölgesi hakkında "Kurtarılmış bölgeme girme" diyerek tehdit etti. **8 Haziran**

● Adalet Bakanı Şevket Kazan, yargıç ve savcıların Genelkurmay'ın irtica brifingine katılmalarına yasak koydu. **9 Haziran**

● TSK, cumhuriyet tarihinde ilk kez irticanın boyutlarını anlatırken Başbakan'ı perdeye yansıttı ve laik demokratik cumhuriyeti 'gerekirse silahla koruyacağını' açıkladı. **11 Haziran**

● REFAHYOL İslamcı holdinglere 10 trilyonluk teşvik verdi. **11 Haziran**

● REFAHYOL Hükümeti'nin ortakları, Çiller'in başbakanlığında seçim hükümeti kurmak için anlaştılar. **12 Haziran**

● Libya lideri Kaddafi, Türk Ordusu'na hakaret ederek Erbakan'a zavallı dedi. **12 Haziran**

● RP, Çiller'e başbakanlığı devretme koşulu olarak önce Siyasi Partiler Yasası'nın değişmesini, sonra güvenoylaması yapılmasını şart koştu. **13 Haziran**

● Hükümet, Libya lideri Kaddafi'nin hakaretlerine sessiz kalınca devreye giren Demirel, Libya Büyükelçimizi geri çekti. **13 Haziran**

● DYP'liler hükümeti kurma görevinin Çiller'e verilmemesinden korkarken RP'de yeni istifalar bekleniyor. **15 Haziran**

● Doğu'da 58 PKK'li öldürüldü, 2 asker şehit oldu. **15 Haziran**

● Erbakan'ın G-7'ye alternatif arayışları sonuç verdi, D-8 kuruldu. **15 Haziran**

● İslam Toplumu Milli Görüş'ün Almanya'da düzenlediği etkinlik RP'nin gövde gösterisine dönüştü. **15 Haziran**

● Yargıda sürgün: 1125 yargıç ve savcıyı kapsayan kararname Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na sunuldu. **16 Haziran**

● Ordunun irticai faaliyetler içinde gösterdiği İslamcı holding Kombassan'ın trilyonluk banka hesapları incelemeye alındı. **17 Haziran**

● ANAP lideri Mesut Yılmaz, alternatif hükümet oluşturmak amacıyla DSP ve DTP ile temaslarını hızlandırdı. Yılmaz'ın Necmettin Cevheri'ye başbakanlık önerisi götürdüğü öne sürüldü. **17 Haziran**

● Erbakan, RP, DYP ve BBP anlaşınca Çiller için başbakanlıktan istifa etti. Köşk garanti vermedi. **18 Haziran**

● Şevki Yılmaz ve Hasan Hüseyin Yılmaz, partilerinden ayrıldılar. **18 Haziran**

● Demirel, Yılmaz'ı 55. hükümeti kurmakla görevlendirdi. Geniş tabanlı uzlaşma arayan ANAP lideri, DYP, DSP, CHP ve DTP ile görüşecek. **20 Haziran**

● Ünlü ozan Cahit Külebi öldü. **20 Haziran**

● REFAHYOL hükümetinin sakladığı kamu kesimi hesabındaki açığın 521 trilyon lira olarak gerçekleştiği belirtildi. **21 Haziran**

● ANAP lideri Yılmaz, Köşk değil koalisyon hükümeti kuracağını belirterek Çiller'e uzlaşma çağrısında bulundu. **21 Haziran**

● Toplam 647 bin 921 adayın katıldığı Öğrenci Yerleştirme Sınavı yapıldı. **22 Haziran**

● RP, istifa eden 3 milletvekili ile Sincan Belediye Başkanı'nı partiden atarak tüm suçlamaları kabul etti. **23 Haziran**

● ANAP lideri Yılmaz, Demirel'in sayı aramadan kabineyi onaylayacağını söyledi. **23 Haziran**

● Mesut Yılmaz, DYP'den ret cevabı alırken DSP ve DTP'den koşulsuz, CHP'den dışarıdan güvenoyu sözü aldı. **24 Haziran**

● Erbakan, Çiller ve Yazıcıoğlu, Yılmaz'a karşı 278 imza topladılar. **25 Haziran**

● MGK'de 28 Şubat kararları, irticanın kaynakları ve şeriatçı vakıflar değerlendirildi. OHAL ve Çekiç Güç'ün süresi uzatıldı. **25 Haziran**

● CHP'nin dışarıdan destekleyeceği ANAP-DSP-DTP hükümetinin kurulması son aşamaya geldi. **26 Haziran**

● Çiller, Yılmaz'ın güvenoyu alacağını söyledi. DYP'den 4, RP'den 1 istifa daha gerçekleşti. **27 Haziran**

● ANAP, DSP, DTP ortaklığıyla kurulacak hükümetin bakanlıklarının transferlere endeksli olduğu belirtilirken DSP lideri Ecevit, Milli Eğitim Bakanlığı'nı istedi. **27 Haziran**

● DYP'den 3 milletvekili daha istifa etti. **28 Haziran**

● CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, CHP'nin hükümete desteğinin seçime bağlı olduğunu söyledi. **28 Haziran**

● RP, yurtdışında kendisi için toplanan paraları Türkiye'ye getirmek için çabalarken, DYP seçimlerde tarikatların desteğini alabilmek için parti içinde heyet kurdu. **29 Haziran**

● Geniş tabanlı 55. hükümet, TBMM'de onaylanarak göreve başladı. Yılmaz 3. kez başbakan oldu. **30 Haziran**

● DYP GİK toplantısında milletvekilleri istifalardan Çiller'i sorumlu tuttular. **30 Haziran**

Cezayir'deki kanlı eylemler sürerken yapılan seçimler ülkenin kısa bir süre için durulmasına neden oldu.

Temmuz

● Emniyet Genel Müdürlüğü içinde telefon dinleme çetesi ortaya çıkarıldı. **1 Temmuz**
● Yeni hükümet bakanlıklardaki atamaları durdurdu. **1 Temmuz**
● Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, İP Genel Başkanı Doğu Perinçek'in, Tansu Çiller'in CIA ajanı olduğu yönündeki suç duyurusunu görevsizlik kararı vererek Ankara DGM Başsavcılığı'na gönderdi. **1 Temmuz**
●Genelkurmay, emniyetteki kripto kutularını söktü, haber hatlarının bağlantısını kesti. **2 Temmuz**
● Tansu Çiller'in eşi Özer Çiller'in Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nda ifadesi alındı. **2 Temmuz**
●Sıvas katliamının 4. yılında Ankara'da 50 bin kişi Sıvas şehitleri için yürüdü. **2 Temmuz**
● Başbakan Yılmaz, dinci gericiliğe göz açtırmayacaklarını söyledi. **2 Temmuz**
●Emniyete ait bir Mercedes otomobille TSK'ye karşı istihbarat çalışması yapıldığı öne sürüldü. **3 Temmuz**
● Kırıkkale Makina Kimya'da askeri mühimmatın infilak etmesi sonucu 2 kişi öldü, 10 kişi yaralandı. Halk panik içinde. **3 Temmuz**
● REFAHYOL'un Kırıkkale MKE'deki uzmanların yerine tüpçü, turizmci, öğretmen ve teknisyen atadığı ortaya çıktı. **4 Temmuz**
● 197 kitle örgütünün temsilcisi Cindoruk ile görüşerek 8 yıllık temel eğitime hemen geçilmesini istediler. **4 Temmuz**
● Bayındırlık Bakanı Yaşar Topçu, Cumhurbaşkanı Demirel'in telefonlarının da dinlendiğini söyledi. **5 Temmuz**
●DYP'den ANAP'a geçen asker kökenli milletvekili Tevfik Diker, Çiller Özel Örgütü'ndeki isimleri açıkladı. **5 Temmuz**
●Başsavcı, Köşk'ün dinlenildiği iddialarıyla ilgili olarak soruşturma açıyor. Ankara DGM, Çillerler'le ilgili soruşturmasını sürdürüyor. **6 Temmuz**
● MHP Genel Başkanlığına Devlet Bahçeli seçildi **6 Temmuz**
● Ankara DGM, Çiller'in CIA ajanı olduğuna yönelik iddiaların askeri suç kapsamına girdiğini bildirdi. Çiller'in dosyası Genelkurmay Başkanlığı'na gönderildi. **7 Temmuz**
●Ecevit, 8 yıl için söz verdi. **7 Temmuz**
● Eski İçişleri Bakanı Meral Akşener'in orduyu suçlayan demecine Genelkurmay, sert bir dille yanıt verdi ve Akşener'in yönlendirildiğini belirtti. **8 Temmuz**
●TSK'den Çiller'e soruşturma. DYP lideri hakkındaki 'CIA ajanı' iddiası incelenecek. Akşener için fezleke hazırlanıyor. **8 Temmuz**
●Oramiral Güven Erkaya, Batı Çalışma Grubu'ndan herkesin haberi olduğunu söyledi ve "Meral Akşener gereksiz yere yanlış vehimlere kapılmış" dedi. **9 Temmuz**
● Metris Cezaevi'nde 8.5 saatlik isyan bastırıldı. 5 kişi öldü, 10 kişi yaralandı. **9 Temmuz**
● 40 Kuzey Iraklıyı Çeşme'den Sakız Adası'na kaçırmak isteyen teknenin alabora olması Ege'de faciaya yol açtı. 11 kişinin cesedi karaya vurdu, 23 kişi kayıp. **10 Temmuz**
●Deniz Kuvvetleri'nden sızdırılan ve Erbakan aracılığıyla Demirel'e ulaştırılan taslak belgede "REFAHYOL'u düşürmek için 18 Haziran'da tahrifat yapılabileceği" ifadesi eklendiği öne sürüldü. **11 Temmuz**
● Genelkurmay, en fazla dinci sermayeli şirkete sahip olan Fethullahçılar ile Işıkçıları (İhlas Holding) büyüteç altına aldı. **11 Temmuz**
●Yılmaz başbakanlığındaki 55. hükümet güvenoyu aldı. 281 kabul, 256 ret, 2 çekimser, 9 milletvekili katılmadı **12 Temmuz**
●Genelkurmay, İslami sermayenin yıllık gelirinin 15 milyar doları bulduğunu açıkladı. **12 Temmuz**
● Koalisyon ortakları çalışma programını belirledi. Başbakan Yardımcısı Ecevit, basın affı çıkacağını söyledi. **13 Temmuz**
● Harbiye Orduevi'ne lav silahıyla saldırı düzenlendi. Bir kişi yakalandı, bir kişi gözaltına alındı. **14 Temmuz**
● Başbakan Yardımcısı Ecevit, Türkiye'nin daha güçlü bir şekilde KKTC'nin arkasında olduğunu söyledi. **15 Temmuz**
●Adalet Bakanı Oltan Sungurlu, devletin cezaevlerine hâkim olamadığını söyledi. **15 Temmuz**
● Batı Çalışma Grubu raporunda şeriatçı sermayenin trafiği anlatılarak RP'nin gizli kaynakları açıklandı. **16 Temmuz**
● Eski İstihbarat Dairesi Başkanvekili Bülent Orakoğlu ifade verdikten sonra tutuklanarak Mamak Askeri Cezaevi'ne gönderildi. **16 Temmuz**
● İstihbarat soruşturması eski İçişleri Bakanı Meral Akşener'e yöneldi. Atama ile suç bağlantısı araştırılıyor. **17 Temmuz**
● Anayasa Mahkemesi, RP hakkında açılan kapatma davasında RP'nin 3 aylık ek süre istemini kabul etmedi. **17 Temmuz**
● Başbakan Yardımcısı Ecevit, meslek okullarına bu yıl öğrenci alınmayacağını açıkladı ve REFAHYOL döneminde devleti işgal politikasının uygulandığını kaydetti. **18 Temmuz**
●Türkiye, Avrupa'nın tavrına karşı KKTC ile bütünleşme için ilk adımı atıyor. **19 Temmuz**
●Kitle örgütleri temsilcileri tarikat okullarının kamulaştırılmasını isterken TİSK araştırması okullarda din eğitimi ağırlığını ortaya koydu. **20 Temmuz**
● Gündem 2000 raporundan rahatsız olan Türkiye, AB'ye karşı gümrük birliği kartını yeniden açtı. **21 Temmuz**
● Antalya'da çıkan orman yangınında 3 kişi öldü, 500 hektar çam alanı kül oldu. **21 Temmuz**
● Hükümet zorunlu eğitim hazırlığını tamamladı. Uygulamaya bu yıl geçilecek. **22 Temmuz**
●Uğur Mumcu cinayetinin 54. ayında araştırma komisyonunun raporu Meclis'te görüşüldü. Cinayette Susurluk bağlantısı şüphesi güçlendi. **23 Temmuz**
●Bülent Ecevit, parlamentodaki tarikat baskısına sert çıktı ve "Din istismarı bitecek" dedi. **23 Temmuz**
● Milli Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay, karşı kampanya hazırlığındaki RP'yi suçladı ve 8 yıldan korktuklarını söyledi. **24 Temmuz**
●Gazeteci Metin Göktepe davasında sanık polisler, yine gelmedi. **24 Temmuz**
● REFAHYOL, Genelkurmay'ın irticacı vali ve kaymakam uyarısını dikkate almadı. **26 Temmuz**
●ANAP'lı Yaşar Dedelek, partideki muhafazakârları sert dille suçladı ve "8 yılı istemeyen haindir" dedi. **26 Temmuz**
● The Observer gazetesine göre Çillerler'in Kuşadası'ndaki çiftliği kaçakçılık üssü. **27 Temmuz**
● MGK tutanaklarının açıklanma kararına tepki gösteren DYP MGK üyelerini tehdit etti. **28 Temmuz**
● Gazeteci Metin Göktepe'yi öldürmekle suçlanan emniyet görevlilerinden 6'sı Afyon'da ifade verdi. **28 Temmuz**
●Binlerce şeriatçı Ankara'yı basarak yasadışı gösteri yaptı. Polisin gücü gazetecilere yetti. **29 Temmuz**
● Başbakan Mesut Yılmaz, 8 yıllık kesintisiz eğitimin, cumhuriyet tarihinin en büyük reformu olduğunu ve uygulanacağını belirtti. **30 Temmuz**

Metris Cezaevindeki isyan bastırıldı. 5 kişi öldü, 10 kişi yaralandı.

Ağustos

● Yüksek Askeri Şûra (YAŞ), Başbakan Mesut Yılmaz başkanlığında yaptığı toplantıda, 73'ü irticai faaliyetlere karıştığı belirlenen 76 subay ve astsubayı Türk Silahlı Kuvvetleri'nden (TSK) ihraç etti. **1 Ağustos**

● Sekiz yıllık kesintisiz eğitimi engellemek isteyen şeriatçılar, cuma namazı çıkışında yurt çapında gösteri yaptı, gösterilerde 223 kişi gözaltına alındı. **1 Ağustos**

● Yüksek Askeri Şûra'nın (YAŞ) toplantısında Deniz Kuvvetleri Komutanlığa'na Salim Dervişoğlu, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Hüseyin Kıvrıkoğlu, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na İlhan Kılıç, Jandarma Genel Komutanlığı'na Fikret Özden Boztepe getirildi, Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir'in görev süresi bir yıl daha uzatıldı. **2 Ağustos**

● Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit, "Kâr payı dağıtan faizsiz finans kuruluşları"nın denetlenmesiyle şeriatçı örgütlenmelerin mali kaynaklarının ortaya çıkarılabileceğini söyledi. **3 Ağustos**

● Sekiz yıllık eğitim yasa tasarısı, Refah Partisi'nin bir üyesini istifa ettirmesi nedeniyle hükümetin çoğunluğa ulaşamadığı Milli Eğitim Komisyonu devre dışı bırakılarak, doğrudan Plan ve Bütçe Komisyonu'nda ele alındı. **4 Ağustos**

●TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu, yaklaşık 23 saat süren çalışmadan sonra, sekiz yıllık temel eğitim yasa tasarısının tümü üzerindeki görüşmeleri tamamladı. **5 Ağustos**

●Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, RP'nin kapatılması istemli davada esas hakkındaki mütalaasını Anayasa Mahkemesi'ne gönderdi. Mütalaada, RP'nin kapatılmasına karar vermenin demokratikleşme yolunda yüksek mahkemenin yaptığı hizmetlerin "en şereflisi" olacağı kaydedildi. **6 Ağustos**

● Sekiz yıl tasarısını engellemek isteyen Refah Partili milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonu'nda kürsüye yürüyüp Milli Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay'ın konuşmasını engelledi, gazetecilere küfretti. **7 Ağustos**

● Ümraniye Cezaevi'nden 4'ü tutuklu, 1'i hükümlü 5 TKP/ML örgütü üyesi firar etti. **7 Ağustos**

● Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Vural Savaş, RP'nin kapatılması davasını Batı'ya taşıyan RP'lilerin suçlamalarına karşı, "Cumhuriyetin savcısıyım" dedi. **8 Ağustos**

● Sıvas-Erzincan Karayolu'nda otobüsün uçuruma yuvarlanması sonucu meydana gelen kazada, 28 kişi öldü 16 kişi yaralandı. **8 Ağustos**

●İstanbul'da yağışların neden olduğu sel yüzünden 4, yıldırım çarpması sonucu ise 10 kişi yaşamını yitirdi, 100'den fazla ev ve işyerini su bastı. **11 Ağustos**

●TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda 93 saatlik görüşme maratonundan sonra kabul edilen 8 yıllık kesintisiz temel eğitim yasa tasarısının "Din eğitimi" ile ilgili 4. maddesi, ANAP'ın muhafazakâr kanadının baskısı doğrultusunda yeniden düzenlenerek, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın "beşinci sınıftan itibaren tatillerde din eğitim ve öğretimi" vermesine olanak tanındı. **12 Ağustos**

● Sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim yasa tasarısında eğitim birliğine aykırı düşen 4. madde, CHP, DYP ve RP'lilerin oylarıyla reddedildi. **15 Ağustos**

● Sekiz yıllık kesintisiz temel eğitim yasa tasarısı, TBMM Genel Kurulu'nda 277 oyla kabul edildi. **16 Ağustos**

● Gazeteci Metin Göktepe'yi öldürmekle suçlanan 11 sanık polisten 7'si, olaydan 20 ay sonra ilk kez yargı önüne çıktı. **21 Ağustos**

● Almanya'nın Oberursel kentinde 1996 yılında kurulan Hannover Çağrısı adlı dernek tarafından Brüksel-Diyarbakır arasında düzenlenmek istenen "Musa Anter Barış Treni" projesi iptal edildi. **24 Ağustos**

● Ankara DGM Başsavcılığı'nın RP'nin Çeçenistan'a Libya'dan gönderilen yardım paralarını kullandığı iddialarıyla igili soruşturma başlattığı ve soruşturmanın RP Genel Başkanı Necmettin Erbakan'ın yurtdışında olduğu öne sürülen hesaplarına kadar uzandığı belirlendi. **26 Ağustos**

● MİT ve Ankara DGM Başsavcılığı'nın RP'nin Çeçenistan'a Libya'dan gönderilen yardım paralarını kullandığı iddialarıyla ilgili ortak yürüttüğü soruşturma çerçevesinde, Erbakan'ın başkanlığı dönemindeki Başdanışmanı Celalettin Döver gözaltına alındı. **27 Ağustos**

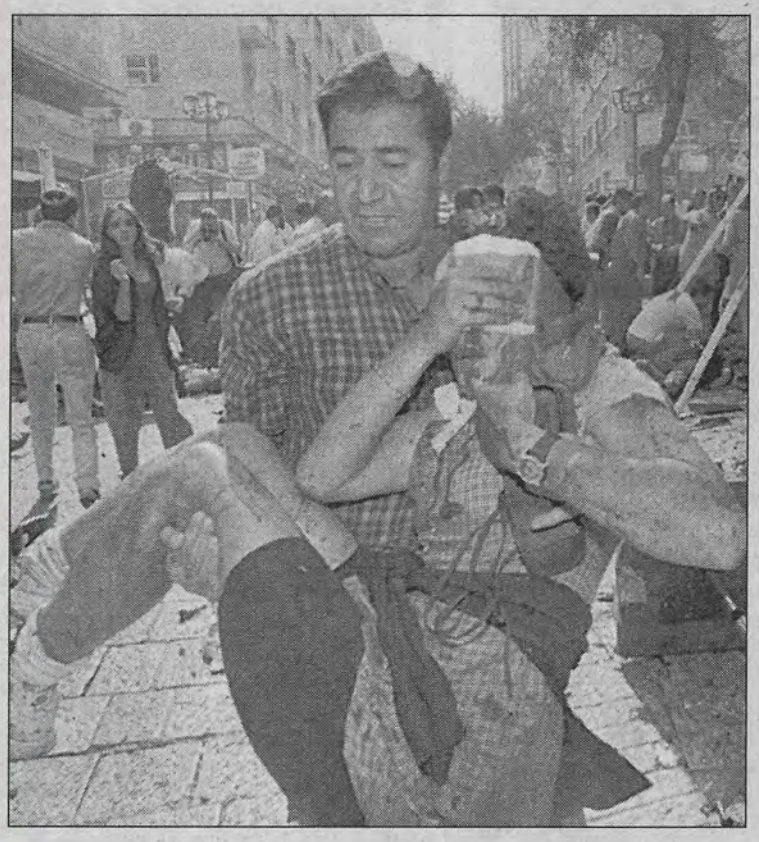

İsrail'de pazar yeri bombalandı 5 kişi öldü, 150 kişi yaralandı.

İslamcılar 8 yılı protesto eylemlerine başladı. Cuma namazı çıkışlarında olaylar yaşandı.

Eylül

● Dünya Barış Günü nedeniyle Diyarbakır'a gitmek isteyen 350 kişilik heyetin şehre girmesine izin verilmedi.
Gösteri yapmak isteyen 500 kişi gözaltına alındı. **1 Eylül**

● 8 yıllık kesintisiz eğitimi protesto etmek için her cuma gösteri yapan şeriatçılar, ilk kez ordu aleyhinde de sloganlar attılar. **5 Eylül.**

● Boğazlar'dan geçen ve konşimentosu kontrol edilen Mısır bandıralı 'Al Guasry' gemisinin füze parçaları değil 30 adet füze taşıdığı ortaya çıktı. **9 Eylül**

● Ankara 1 No'lu DGM, hakkında "Halkı din farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik ettiği" gerekçesiyle dava açılan Kayseri Belediye Başkanı Şükrü Karatepe hakkında gıyabi tutuklama kararı verdi. **11 Eylül**

● Susurluk olayıyla ilgili olarak tutuklanan 6 sanık, davanın 3. oturumunda tahliye edildi. **12 Eylül**

● Gazeteci Metin Göktepe'yi öldürdükleri gerekçesiyle tutuklu yargılanan 9 polisten dördü tahliye edildi. **15 Eylül**

● 8 yıllık kesintisiz eğitim uygulaması, yeni öğretim yılının açılmasıyla başladı. **15 Eylül**

● İstanbul Gazi Mahallesi'nde 12-13 Mart 1995 yılında meydana gelen olaylarla ilgili olarak 8 polis hakkında gıyabi tutuklama kararı çıktı. **16 Eylül**

● 2000 yılından önceki son Ay tutulması meydana geldi. **17 Eylül**

● Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Başbakan Mesut Yılmaz'ın zamansız bularak geri çekilmesini istediği ezanın güzel sesli imamlarca okunmasıyla ilgili ezan genelgesinin uygulanacağını söyledi. **25 Eylül**

● Turgut Özal'ın iktidarının Milli Savunma Bakanı Büyükelçi Ercan Vuralhan hakkında 3 milyon dolarlık kredi sağlama vaadi ile şirketleri dolandırdığı gerekçesiyle soruşturma başlatıldı. **27 Eylül**

Güreş, halter, biraz da boks

Türk sporu 1997 yılını bireysel alanda elde ettiği dünya ve Avrupa şampiyonluklarıyla kapatırken ekip sporlarında da kulüp takımları aracılığıyla sesini duyurdu. Başarılı sayılabilecek bir sezonu geride bırakan Türk sporunda en büyük adım yine güreş branşında atıldı. Türk toplumunun ata sporu kabul edilen güreş ve özellikle de grekoromen stilde kazanılan dünya şampiyonlukları, dünya kupaları ve özellikle Hamza Yerlikaya'nın 'asrın güreşçisi' ilan edilmesi, Türk güreşinin gurur kaynağı oldu. İtalya'daki Akdeniz Oyunları'nda 8 altın kazanıp hem grekoromende hem de serbest stilde takım birinciliğini kazanan Türk Güreş Milli Takımı, Rusya'daki Dünya Serbest Güreş Şampiyonası'ndan çıkardığı 2 madalyayla uluslararası platformda en iyi 4 takımdan biri oldu. Bu şampiyonada Zekeriya Güçlü altın, Ahmet Doğu da gümüş madalya kazandı. Polonya'da gerçekleşen Dünya Grekoromen Güreş Şampiyonası'nda ise Türk güreşçiler 2 altın ve 1 gümüş madalya kazanıp takım ikinciliğini elde ettiler. Ercan Yıldız ve Şeref Eroğlu'nun altın aldığı turnuvada Hamza Yerlikaya belindeki sakatlık nedeniyle gümüşte kaldı. Türk güreşi bir büyük başarıyı da İran'daki Dünya Kupası'nda yaşadı. 6 sporcunun mücadele ettiği turnuvada 3 altın, 3 gümüş alan Türkiye, hem kupanın sahibi oldu, hem de Uluslararası Güreş Federasyonları Birliği FILA tarafından, 'yılın takımı' seçildi. Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyespor Grekoromen Güreş Takımı, Şampiyon Kulüpler Kupası'nda Bulgaristan'ın Levski Sofya ekibini iki maçta da yenerek Avrupa Şampiyonluğu'na ulaştı.

Türkiye güreşte olduğu gibi halterde de ses getirdi. 1997'ye Hırvatistan'da gerçekleşen Avrupa Şampiyonası'nda 11 altın, 3 gümüş ve 1 bronz kazanan Türkiye, özellikle Halil Mutlu ve Hafız Süleymanoğlu ile diğer ülkelere üstünlük sağladı. Aynı performansını Akdeniz Oyunları'nda da sürdüren halterciler, mini olimpiyat olarak adlandırılan bu organizasyondan 13 altın, 3 gümüş ve 4 bronzla çıkarken, turnuvanın en çok madalya kazanan ülkesi oldu.

Ne var ki Türkiye, aynı başarıyı Tayland'daki dünya şampiyonasında yineleyemedi. Halil Mutlu'nun sakatlığı nedeniyle yarışamadığı şampiyonada özlenen şampiyonluklar bayanlarda Aysel Özgür ve Derya Açıkgöz'le gelirken, Hafız Süleymanoğlu, Dursun Sevinç ve Sunay Bulut aldıkları gümüş ve bronz madalyalarla Türkiye'ye takım halinde gümüş madalya getirdiler. Derya Açıkgöz ve Aysel Özgür, Haziran sonunda İspanya'nın Sevilla kentinde Büyük Bayanlar Avrupa Şampiyonası'nda daha düşük kilolar kaldırmalarına karşın 3 altın madalya almasını bilmiş ve Dünya Şampiyonası'nda alacağı başarılı sonuçların adeta sinyallerini vermişti.

Serap Aktaş maratonda Akdeniz Oyunlarında altın madalya kazandı.

Bireysel alandaki başarılar boksta da sürdü. Uluslararası turnuvalarda kazanılan altın ve gümüş madalyaların yanı sıra Türkiye, Akdeniz Oyunları'ndan 4 altın, 3 gümüş madalya çıkardı. Macaristan'daki Dünya Büyükler Boks Şampiyonası'nda 54 kiloda Soner Karaöz ve 71 kiloda Ercüment Aslan'ın kazandırdığı bronz madalyalar ringe renk getirirken, 63.5 kiloda Nurhan Süleymanoğlu'nun Amerika'daki Muhammed Ali Turnuvası'nda kazandığı altın madalya ile Danimarka adına dövüşen Türk boksör Hasan Al'ın Kıtalar Şampiyonluğu dikkat çekti. Ayrıca yelkende Aydın Yurdum'un masterlerde kazandığı lazer ikinciliği, okçuların Dünya Kupası'ndaki performansı, Serap Aktaş'ın Türkiye'ye tarihinde ilk kez Akdeniz Oyunları maraton şampiyonluğunu getirmesi, 1997'ye damgasını vuran spor olaylarıydı.

Badmintonda Mert Aydoğmuş, bilardoda Adnan Yüksel, Semih Saygıner, judoda Hüseyin Özkan, karatede Haldun Alagaş, Geleneksel Spor

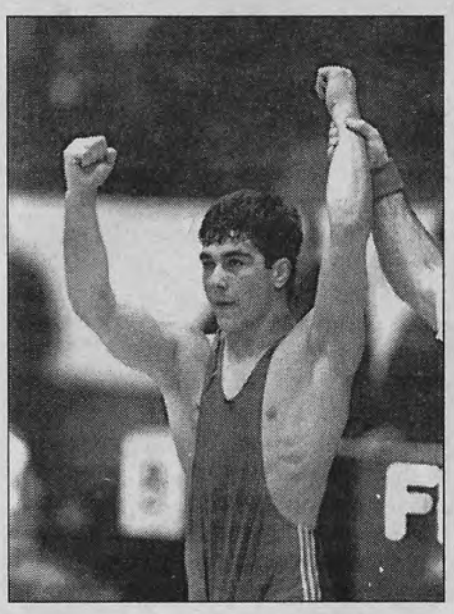

Şeref Eroğlu başarılı bir yıl geçirdi.

Federasyonları'nda Ahmet Taşçı, tekvandoda Ekrem Boylar, sualtında İzzet Aydın, otomobil dünyasında 'çifte şampiyon' Nejat Avcı, kayakta Arif Allahtargil, buz sporlarında Alper Uçar, yüzmede Süha Akman, hentbolda Türktelekom PTT'li Yeliz, satrançta Suat Atalık, golfte Erol Büyük, teniste Gülberk Gültekin-Duygu Akşit, vucut geliştirmede Tülay Caner, bisiklette Mustafa Güler, cimnastikte Suat Çelen, engelliler federasyonunda İşitme Engelliler Futbol Takımı, atıcılıkta Halil Teziş, binicilikte Binicilik Milli Takımı, eskrimde Can Aydın, kürekte Murat Türker, masatenisinde Azize Baş, dağcılıkta da Gökhan Elmaslı kazandıkları başarılarla 1997'nin en gözde sporcuları arasına girdiler.

Türkiye bireysel sporlarda gösterdiği başarıyı takım sporlarında yineleyemedi. Yine de Erkek Voleybol Milli Takımı'nın tarihinde ilk kez Dünya Şampiyonası Finalleri'ne katılma hakkını elde etmesi ve NETAŞ Erkek Voleybol Takımı'nın Avrupa Konfederasyon Kupası'nda ikinci olması, 1997'nin en önemli olayları arasında yer aldı.

Futbolda ise Türkiye tarihinde ilk kez Avrupa Şampiyonlar Ligi'ne 2 takımla birden katıldı. Bunun yanı sıra Galatasaraylı golcü Hakan Şükür, attığı 38 golle FIFA İstatistik Dairesi tarafından Dünya Gol Kralı ilan edildi. Ligde Galatasaray, kupada ise Kocaelispor şampiyon oldu. Ancak (A) Milli Futbol Takımı'nın Hollanda, Belçika, Galler ve San Marino'nun bulunduğu grubu 13 puanla 3. bitirip finallere katılamaması spor dünyasında üzüntü yarattı. Efes Pilsen'in 1996 yılında Koraç Kupası'nı müzesine taşımasından sonra Avrupa'da varlığını iyice hissettirmeye başlayan Türk basketbolu, 1997'de büyük bir zaferin daha eşiğinden döndü. Koraç Kupası'nda finale kadar gelen Bursa temsilcisi Tofaş, deplasmanda mağlup ettiği Aris'e Bursa'da farklı yenilince tarihindeki ilk Avrupa şampiyonluğu fırsatını kaçırdı.

Türk basketbolu Efes Pilsen'in Asvel sürprizi ile Final-Four'un da kapısından dönerken, en önemli başarısını Avustralya'daki Dünya Ümitler Basketbol Şampiyonası'nda yaşadı. Şampiyon Avustralya'yı grup maçlarında yenen Ümitler, dünya 6'ncılığını elde ettiler. Ayrıca 30. Avrupa Şampiyonası Elemeleri'nden final hakkı elde eden (A) Milli Basketbol Takımı, İspanya'daki Avrupa Şampiyonası Finalleri'nde vasat bir görüntü çizdi. Ancak alınan galibiyetler milli takımı Avrupa 8'incisi yapmaya yetti. Türkiye'de ise yine Efes Pilsen tekeli vardı 1997'de. Lig şampiyonluğunu PTT'ye karşı oynadıkları final serisinde yakalayan Lacivert-Beyazlılar, Türkiye Kupası'nı da Fenerbahçe'yi yenip müzelerine taşıdılar.

ŞEREF KÜRSÜSÜ

GÜREŞ

Dünya Grekoromen Güreş Şampiyonası:
54 kg ERCAN YILDIZ (1.)
63 kg ŞEREF EROĞLU (1.)
85 kg HAMZA YERLİKAYA (2.)

Dünya Serbest Güreş Şampiyonası:
97 kg AHMET DOĞU (2.)
115 kg ZEKERİYA GÜÇLÜ (1.)

Dünya Kupası (Grekoromen):
63 kg ŞEREF EROĞLU (1.)
76 kg NAZMİ AVLUCA (2.)
85 kg HAMZA YERLİKAYA (1.)
97 kg HAKKI BAŞAR (2.)
130 kg ŞABAN DONAT (2.)

Avrupa Grekoromen Güreş Şampiyonası:
58 kg ERGÜDER BEKİŞDAMAT (3.)
63 kg ŞEREF EROĞLU (2.)
85 kg HAMZA YERLİKAYA (1.)
97 kg HAKKI BAŞAR (1.)

Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası:
54 kg MEVLANA KULAÇ (3.)
76 kg KAMİL KOCAAĞAOĞLU (3.)
69 kg YÜKSEL ŞANLI (2.)

HALTER

Büyük Erkekler Dünya Şampiyonası
64 kg HAFIZ SÜLEYMANOĞLU (2 gümüş)
83 kg DURSUN SEVİNÇ (1 Gümüş, 1 bronz)
91 kg SUNAY BULUT (1 Gümüş, 1 bronz)

Büyük Bayanlar Dünya Şampiyonası
76 kg AYSEL ÖZGÜR (1 Altın, 1 gümüş)
83 kg DERYA AÇIKGÖZ (2 Altın, 1 gümüş)
83 üstü NURCİHAN GÖNÜL (2 Gümüş)

Büyük Erkekler Avrupa Şampiyonası:
54 kg HALİL MUTLU (3 Altın)
64 kg HAFIZ SÜLEYMANOĞLU (3 Altın)
70 kg ERGÜN BATMAZ (2 Altın, 1 gümüş)
76 kg MEHMET YILMAZ (1 Altın)
83 kg DURSUN SEVİNÇ (2 Gümüş)
91 kg SUNAY BULUT (2 Altın, 1 bronz)

Büyük Bayanlar Avrupa Şampiyonası:
50 kg ESMA CAN (2 Altın, 1 gümüş)
54 kg AYLİN DAŞDELEN (1 Altın)
54 kg NESLİHAN DEMİRÖZ (1 G., 2 bronz)
70 kg ŞULE ŞAHBAZ (2 Altın, 1 gümüş)
76 kg AYSEL ÖZGÜR (3 Altın)
83 kg DERYA AÇIKGÖZ (3 Altın)
83 üstü NURCİHAN GÖNÜL (3 Altın)

BOKS

Büyükler Dünya Boks Şampiyonası:
54 kg SONER KARAGÖZ (3.)
71 kg ERCÜMENT ASLAN (3.)

2 devreli dış politika

RP-DYP koalisyon hükümeti döneminde yüzünü doğuya dönerek geleneksel yaklaşıma ters düşen Türk dış politikası, ANAP-DSP-DTP koalisyonunun iktidara gelmesiyle Batı ile ilişkilerde düzelme yaşadı. Avrupa'nın 2000'li yıllardaki siyasi haritasından Türkiye'yi dışlayan Avrupa Birliği (AB), ülkede genel bir düş kırıklığı yaratırken, İsrail ile askeri ilişkiler nedeniyle İslam dünyası da Türkiye'ye sırt çevirmeye başladı.

SERKAN DEMİRTAŞ

ANKARA - 1997 yılı, Türk dış politikası açısından çok olumlu geçmedi.

RP-DYP koalisyon hükümeti döneminde yüzünü doğuya dönerek geleneksel yaklaşıma ters düşen Türk dış politikası, ANAP-DSP-DTP koalisyonunun iktidara gelmesiyle Batı ile ilişkilerde düzelme yaşadı. Avrupa'nın 2000'li yıllardaki siyasi haritasından Türkiye'yi dışlayan Avrupa Birliği (AB), ülkede genel bir düş kırıklığı yaratırken, İsrail ile askeri ilişkiler nedeniyle İslam dünyası da Türkiye'ye sırt çevirmeye başladı. Türkiye; İsrail, Rusya ve ABD ile ilişkilerini "stratejik" boyuta ulaştırarak aradaki farkı kapatmayı amaçladı. Türk dış politikasında geçen yıl yaşanan önemli gelişmeler şöyle:

Avrupa Birliği

Türkiye, bütün bir yıl boyunca **"Avrupa aile fotoğrafına"** girmek için çabalamasına karşın başarılı olamadı. AB'nin, Apeldoorn ve Amsterdam zirvelerinin ardından AB Komisyonu'nun temmuz ayında yayımladığı **"Gündem 2000"** adlı raporda, genişlemeden tamamen soyutlanan, sadece gümrük birliğinin derinleştirilmesinin önerildiği Türkiye, hükümet değişikliğinin ardından AB politikasını da değiştirdi. Başbakan Mesut Yılmaz, Türkiye'nin hemen tam üyelik istemediğini, ancak adaylık statüsünün verilmesi gerektiğini belirtirken AB içinde de büyük bir tartışma başlattı. Almanya ve Yunanistan, Türkiye'yi **"cesaretlendirecek"** bir formülden uzak dururken Fransa, İtalya, Hollanda ve İngiltere adaylık statüsünün verilmesini istediler. Yılmaz, 30 Eylül'de Almanya Başbakanı Helmut Kohl ile yaptığı görüşmenin ardından **"İstediğimi aldım"** demesine karşın Türkiye'nin tam üyelik adaylığı önündeki en büyük engel Bonn hükümeti oldu.

Türkiye-AB ilişkilerini temelden sarsan karar, AB'nin 12-13 Aralık günlerinde yaptığı Lüksemburg Zirvesi'nde alındı. AB, Kıbrıs adı altında Kıbrıs Rum Kesimi ve 10 Orta ve Doğu Avrupa ülkesi ile tam üyelik görüşmelerini başlatma kararı alırken Türkiye'yi **"bekleme odasına"** sevk etti. Hükümet, AB ile Türk-Yunan sorunları, Kıbrıs ve insan hakları gibi siyasi konuları görüşmeyeceğini açıkladı. Başbakan Yılmaz, AB'nin tutumunu değiştirmemesi durumunda tam üyelik başvurusunun 6 ay sonra çekilebileceğini kaydetti. AB ise Türkiye'nin tepkisini duygusal olarak niteledi.

Türkiye bütün bir yıl boyunca "Avrupa aile fotoğrafına" girmek için çabalamasına karşın başarılı olamadı.

ABD ile ilişkiler

Türkiye-ABD ilişkileri, ekonomik açıdan olumlu bir gelişme sergilerken siyasi konularda görüş farklılıkları belirdi. ABD, özellikle Güneydoğu'daki insan hakları ihlallerini gerekçe göstererek, örtülü silah ambargosu uyguladı. Türkiye'ye geçen yıl teslim edilmesi gereken 3 firkateyn için onay, ancak 55. hükümetin iktidara gelmesinin ardından verildi. ABD, Türkiye'nin açtığı saldırı helikopterleri ihalesine Amerikan şirketlerinin katılması iznini de Başbakan Yılmaz'ın Washington temasları ardından verdi. ABD, Türkiye'ye yapılacak 40 milyon dolarlık mali yardımın yarısının Güneydoğu'daki sivil toplum örgütlerince kullanılması koşulunu getirdi. Türkiye, yardımın tümünü 1996'da olduğu gibi reddetti.

Başbakan Yılmaz'ın, 17-21 Aralık günlerindeki gezisi iki ülke arasındaki ilişkilerin geleceği açısından önemli idi. Ancak ABD de, AB'nin koyduğu önkoşullara benzer şekilde ilişkilerin **"stratejik boyuta"** ulaşması için Türk-Yunan sorunları, Kıbrıs ve insan hakları konularını masaya getirdi. ABD, RP'nin kapatılmasının Amerikan kamuoyunda hoş karşılanmayacağını belirterek Türkiye'ye siyasi bir mesaj da verdi.

Türkiye ile ABD arasındaki önemli görüş ayrılıklarından biri de Türkmen doğalgazının İran üzerinden taşınması projesi oldu. ABD, Türkiye'nin Türkmen doğalgazına karşı çıkmadığını ancak boru hattının İran üzerinden değil Hazar Denizi'nin altından geçirilmesi gerektiğini kaydetti. Türkiye, boru hattı yapımının D'Amato yasalarını ihlal etmediğini, dolayısıyla bu projenin gerçekleştirileceğini bildirdi. ABD, Başbakan Yılmaz'a Washington'da **"Bakû-Ceyhan'ın koşulunun doğalgazın Hazar altından taşınması"** olduğu mesajını verdi.

Yılmaz AB'den reddedilmemizin ardından ABD gezisi ile moral buldu.

Türk- Yunan ilişkileri

Türkiye-Yunanistan ilişkileri bol zirveli bir yıl geçirdi. REFAHYOL'un iktidardan çekilmesinin hemen ardından Madrid'de gerçekleşen NATO zirvesinde, ABD'nin yoğun girişimleri ile ilk Türk-Yunan zirvesi yapıldı. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ve Yunanistan Başbakanı Kostas Simitis'in başkanlığını yaptığı heyetler, 6 maddelik bir belgeyi kabul ettiler. İkinci Türk-Yunan zirvesi ise Girit'te gerçekleşti. ►►

S-300 füzeleri sorunu

► ►Türk ve Yunan başbakanları, Balkan Ülkeleri Zirvesi sırasında bir araya geldiler. Ancak her iki zirvede de Türk-Yunan sorunlarının çözülmesine yönelik herhangi bir olumlu gelişme yaşanamadı. Ege ve Akdeniz'deki tatbikatlar ve hava sahaları ihlallerinin iki ülke arasındaki gerilimi arttırması üzerine NATO ve ABD, bir formül geliştirerek iki ülkenin hava sahalarını paylaşmalarını sağladılar. İki ülke arasındaki ilişkiler, Yunanistan'ın İstanbul Başkonsolosluğu'nda görev yapan İdari Ataşe Eftarios Haralombus'un casusluk faaliyetlerinde bulunması nedeniyle sınır dışı edilmesi kararı ile gerildi. Yunanistan iddiaları reddederek, Türkiye'nin Selanik Başkonsolosluğu'nda İdari Ataşe olarak görev yapan Nedim Özergin'i sınır dışı ettiğini açıkladı.

S-300 ve Kıbrıs

Yaklaşık 40 yıldır olduğu gibi, bu yılda Türk diplomasisini zorlayan konulardan biri de Kıbrıs oldu. Kıbrıs sorunu yılın hemen başında Rusya'nın Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile (GKRY) S-300 füze sistemleri satma anlaşması üzerine ısındı. Türkiye, anlaşmaya sert tepki gösterdi ve füzelerin adaya konuşlanması durumunda **"vurulacaklarını"** açıkladı. ABD araya girerek füzelerin 16 aydan önce adaya taşınmayacağı güvencesi aldı ve bunalımın çözülmesine yönelik zaman kazandı.

Türkiye ve KKTC, Güney Kıbrıs'ın S-300 füzelerini alması ve Yunanistan ile ortak savunma doktrini geliştirmesine önlem olarak 20 Ocak 1997'de cumhurbaşkanları düzeyinde bir deklarasyon imzaladılar. Deklarasyona göre Türkiye ve KKTC, Güney Kıbrıs ile Yunanistan'ın atacakları her adıma aynen karşılık verme, adada deniz ve hava üsleri kurma kararı aldılar. Aynı deklarasyonda, füzelerin konuşlanması durumunda 1974'ten bu yana yerleşime kapalı tutulan Maraş'ın yerleşime açılacağı bildirildi.

Kıbrıs'ta iki bölgeli, iki toplumlu bir federasyon kurulmasına yönelik olarak BM nezdinde yapılan görüşmeler 1997'de de sürdürüldü. Toplum liderleri Rauf Denktaş ve Glafkos Klerides, önce temmuzda New York'ta sonra da ağustos ayında İsviçre'nin Glion kentinde bir araya geldiler. Ancak görüşmelerin sürdüğü sırada AB'nin Kıbrıs Rum Yönetimi ile tam üyelik görüşmelerinin başlatılacağını açıklayan Gündem 2000 raporunun açıklanması, zirveyi baltaladı ve sonuç alınamadan kesilmesine neden oldu. Kıbrıs'ta "çözüm umutlarının" artmasına neden olan olay ise ABD'nin, Bosna'daki barış antlaşmasının mimarı Richard Holbrooke'un Başkan Bill Clinton'ın Özel Kıbrıs Temsilcisi olarak atanması oldu. Güney Kıbrıs'ta yatırım anlaşmaları yapan Credit Suisse Bankası'nın yönetim kurulunda da yer alan Holbrooke'un Kıbrıs'la ayda sadece bir hafta ilgilenecek olması eleştirilere neden oldu. Holbrooke, ekim ayında Kıbrıs'ta ara bölgede yer alan Ledra Palas'ta Denktaş ve Klerikes ile bir araya geldi. Görüşmeler, adada bulunacak bir çözümün AB'ye endekslendiğini gösterdi. AB'nin Lüksemburg'ta aldığı karar üzerine KKTC Cumhurbaşkanı, **"Bundan sonra görüşme olamyacak. Bizimle görüşmek isteyen KKTC'yi tanır"** açıklamasını yaptı.

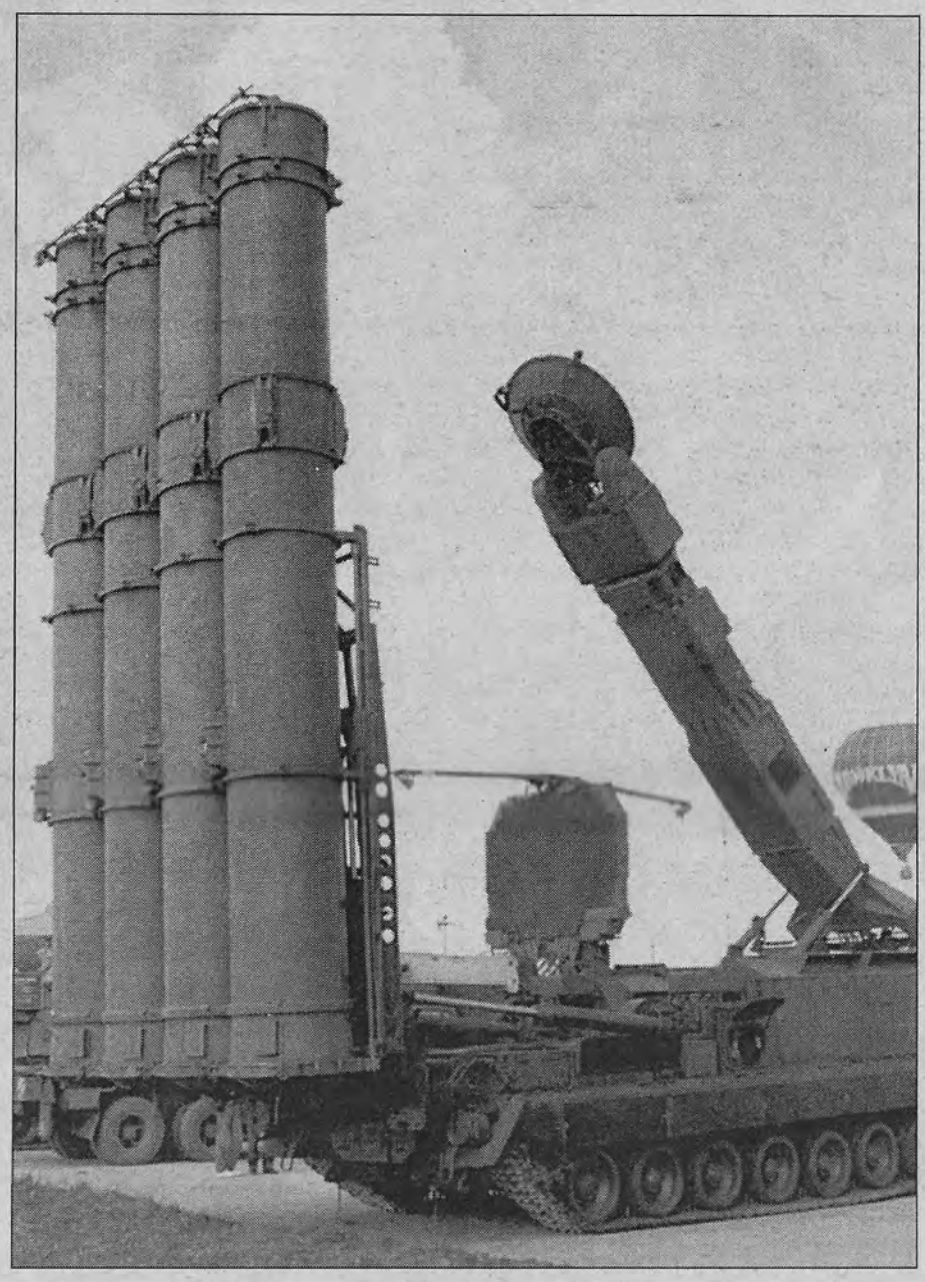

Güney kıbrıs Rum Kesimi'nin Rusya'dan aldığı S-300 füzeleri sorun oldu.

D-8

RP lideri Erbakan, 1996'da yaptığı dış gezilerin ardından gelişmekte olan 8 Müslüman ülkenin bir araya geleceği bir örgütün kurulacağını açıkladı. İran, Nijerya, Malezya, Türkiye, Mısır, Bangladeş, Pakistan ve Endonezya'dan oluşan D-8 (developing eight), 14 Haziran'da İstanbul'da yapılan bir zirveyle kuruldu. Örgütün gelişmiş yedilere (G-7) ve AB'ye alternatif olduğu açıklamaları büyük eleştiri topladı. Ayrıca örgütün bütün ülkelerinin insan hakları, sosyal durum ve ekonomik ölçütler gibi konularda geri kalmış olmaları, soru işaretlerine neden oldu.

55. hükümet, iktidara geldikten sonra, "devlette devamlılık" ilkesi kapsamında D-8 örgütünün çalışmalarını sürdüreceğini, ancak bu çalışmaların "ekonomik" merkezli olacağını açıkladı.

Türkiye- İsrail ilişkileri

Türkiye'nin İsrail ile özellikle askeri ilişkilerini geliştirmesine karşı Arap ülkelerinden yapılan eleştiriler 1997'de tırmandı. Türkiye-İsrail ve ABD'nin 1997 yılı içinde askeri bir tatbikat yapacaklarını açıklaması, bu eleştirileri sertleştirdi. Türkiye ile İsrail'in bölgede Suriye'ye karşı "ittifak" kurduklarını öne süren Arap Birliği, yıl içinde yaptığı oturumlarda Türkiye'yi kınadı. Başbakanlığı sırasında Erbakan da, askeri tatbikattan yana olmadığını hissettirmiş ve tatbikatın ertelendiğini açıklamış ancak Dışişleri Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı tarafından yalanlanmıştı. Tatbikat, önce, Cumhurbaşkanı Demirel'in 15 Eylül'de Mısır'a gerçekleştirdiği ziyaretin ardına, daha sonra da ABD'den kaynaklanan teknik nedenlerle 1998'in başına ertelendi.

Arap ve İslam dünyası, Türkiye'nin İsrail ile işbirliği yapması ve Kuzey Irak'a askeri operasyon düzenlemesine en sert tepkiyi aralık ayında yapılan İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) toplantısında gösterdi. İKÖ'nün, Türkiye aleyhine 2 karar çıkartması üzerine Cumhurbaşkanı Demirel, toplantıdan bir gün erken ayrıldı. Demirel, Türkiye'yi bölmek isteyen PKK'ye Suriye'nin verdiği desteği görmezden gelmenin de terörü desteklemek anlamına geldiğini kaydetti.

Erbakan'ın geçen yıl ziyaret ettiği Libya lideri Muammer Kaddafi'nin Türkiye ve Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) aleyhine yaptığı açıklamalar üzerine Türkiye, Trablus Büyükelçisi Ateş Balkan'ın geri çekilmesi kararını aldı.

Kudüs Gecesi: Türkiye-İran ilişkileri, 1997 yılında diplomatlar bunalımına sahne oldu. İran'ın Ankara Büyükelçisi Muhammed Bagheri, İstanbul Başkonsolosu Rıza Raşit ve Erzurum Başkonsolosu Said Zare'nin şeriat çağrısı içerikli konuşmaları üzerine iki ülke arasındaki ilişkiler donduruldu. Her iki ülke, büyükelçilerini karşılıklı olarak geri çektiler.

İlişkilerdeki bir başka sorun da, Tahran yönetiminin PKK'ye verdiği desteğin sürmesi oldu. Türkiye, İran topraklarında PKK'nin kamplarını ve hücre evlerinin adreslerini iletmesine karşın Tahran yönetimi reddetti. Ilımlı olarak bilinen Muhammed Hatemi'nin İran cumhurbaşkanlığına seçilmesinin ardından Cumhurbaşkanı Demirel, Müsteşar Yardımcısı Büyükelçi Ali Tuygan aracılığıyla iyi niyet mesajı gönderdi. Karşılıklı mesajların ardından, büyükelçilerin yeniden atanmasına karar verildi.

Kuzey Irak

Türkiye'nin güvenliğini yakından ilgilendiren Kuzey Irak, çözülemeyen bir sorun olarak Türk diplomasisindeki yerini aldı. 1996'nın sonlarında başlatılan Ankara Süreci, Irak Kürdistan Yurtseverler Birliği ve Irak Kürdistan Demokratik Partisi arasındaki görüş farklılıklarının büyümesi nedeniyle sekteye uğradı.

İran'ın IKYB ile ve Türkiye'nin IKDP ile yakınlaşması bölgedeki dengelerin daha da bozulmasına neden oldu. IKDP ile çatışmaya başlayan PKK'nin IKYB mevzilerine yerleşmesi Türkiye'nin sınır ötesi operasyonlarını da bu bölgeye kaydırmasına neden oldu. IKYB, Türkiye'nin arabuluculuğunu kabul etmediğini, amacının bölgeyi işgal etmek olduğunu iddia etti.

Bu arada, IKDP'nin Bağdat yönetimi ile ilişkilerini sürdürmesi Irak'ın bölgedeki ağırlığını da arttırdı. Türkiye, Kuzey Irak'a ilkbahar, sonbahar ve kış aylarında 3 büyük operasyon düzenledi. Operasyonlarda PKK'ye ağır kayıplar verildiği, operasyondan kaçan teröristlerin İran'a sığındıkları belirlendi.

Farklı ekonomik programlar

5 Nisan kararlarından sonra Türkiye IMF ile bir stand-by anlaşması imzaladı. Ancak anlaşma uygulanamadı. Ayrıca 1995 sonundaki erken seçim uygulaması nedeniyle seçim ekonomisi ve dört iktidar değişikliği, ekonominin popülist politikalara bağlı olarak büyümesine neden oldu. İki hükümet değişikliğinin yaşandığı 1997 yılında farklı ekonomik programlar uygulandı.

Türkiye'nin 1994 yılında yaşanan krizi Meksika'dan daha ucuz atlatmasının belirgin nedeni finans piyasasındaki yabancı sermayenin 10 milyar doları geçmemesiydi. Kriz, ekonomiyi soğutmuş ve yeni bir istikrar programının hayata geçirilmesi için çok önemli bir fırsatı gündeme getirmişti. Nitekim 5 Nisan kararlarından sonra Türkiye IMF ile bir stand-by anlaşması imzaladı. Ancak anlaşma uygulanamadı. Ayrıca 1995 sonundaki erken seçim uygulaması nedeniyle seçim ekonomisi ve dört iktidar değişikliği, ekonominin popülist politikalara bağlı olarak büyümesine neden oldu. İki hükümet değişikliğinin yaşandığı 1997 yılında farklı ekonomik programlar uygulandı. Rantiye kesimini vergilendirmek ve denk bütçe hayalleriyle iktidara gelen REFAHYOL hükümeti, iktidarı siyasi nedenlerle kaybetti. Ekonomik alanda iddialı projelerle gelen ANASOL-D, Hazine Müsteşarı Mahfi Eğilmez'in istifasıyla sonuçlanan süreç içinde toplumdan aldığı güveni belirli ölçülerde kaybetti.

Hâlâ ithalata dayalı büyümesini sürdüren Türkiye ekonomisi dış ticaret dengesi önceki yıllarda olduğu gibi bozularak ithalatın ihracatı karşılama oranı yüzde 50'ye düştü. İç fiyat dengesi daha da bozularak sabit gelirli aleyhine bir yönde oluştu. Kamu Kesimi Borçlanma Gereği (KKBG) bir türlü gerilemeyerek Gayri Safi Milli Hasıla'ya (GSMH) oranı yüzde 10'u aştı. Gelir dağılımındaki adaletsizlik; en yüksek gelir grubuyla en düşük gelir grubu arasındaki fark 11 katına çıktı. Siyasi nedenlerden dolayı tarımsal sübvansiyonlar arttırıldı. Hazine'nin kasası gibi kullanılan Ziraat Bankası, ilk defa diğer bankalara olan ödemesini gerçekleştiremedi. Adeta bir kriz ortamı oluştu. Kamu bankalarının konumu yeniden tartışılır hale geldi. Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen döviz rezervlerinin yüksek boyuta ulaşması da paradoksal bir durum.

Öte yandan sosyal demokrat-liberal muhafazakâr bir iktidar olmasına rağmen ekonomik alanda pek çok reformu hayata geçirmekte iddialı olan 55. hükümet, IMF ile anlaşmayı başaramadığı gibi vergi reformundaki birçok unsuru da 1999'a erteleme kararı almak zorunda kaldı. Hatta vergi reformunun önümüzdeki yıl başına yetiştirilmesi dahi tehlikeye girdi.

Neticede Lüksemburg Zirvesi'nden sonra Avrupa Birliği'nin **"sarı ışık"** yakmasına -dozu taşırılmakla birlikte- haklı bir tepki gösteren Türkiye, sanki görünmeyen bir elle ayarlanmış gibi Rusya Başkanı Victor Çernomırdin'in Ankara ziyareti ve Başbakan Mesut Yılmaz'ın Washington temaslarında ise IMF ile görüşmelerin Ocak'tan sonra devam edeceği ve Washington'un da dengeli bir destek verdiği görüldü. Bu gelişmeler dikkate alındığında 55. hükümetin 3 yıllık istikrar programını hayata geçirmek için ihtiyaç duyduğu 11 milyar dolar dış borç bulması şimdilik zor gözüküyor. Bu nedenle ekonomi dünyası kendini Refah Partisi'nin muhtemel kapatılma kararı ve DYP'de muhtemel genel başkanlık değişikliği beklentisine bağlı olarak erken bir genel seçime endekslemiş durumda. Bu nedenle tüm ekonomik gelişmeler yeni yılda mayıs- haziran ya da ekim-kasım döneminde gerçekleşecek olan erken seçime bağlı olacak. Bu şartlar altında 3 yıllık istikrar programını her halükârda açıklayacak 55. hükümet, enflasyonu matematiksel olarak 55-60 bandına çekmek için kamu zamlarını 6 ay dondurarak erken seçime gitmeyi tercih edecek. Ekonomi dünyası yüzde 3'lük büyüme hızıyla 4 katrilyon liraya bağlanmış bütçe açığı hedefini, erken seçim ihtimali dikkate alındığında zor hedefler olarak öngörüyor. Bütün bu gelişmelerin ışığında bakıldığında, 1997 yılı ekonomisi 1995 ve 1996 yılı ekonomisinden pek farklı değildi. Ekonomi, özel sektör lokomotifliğinde ne çok iyi ne de çok kötü bir yılı geride bıraktı.

Rusya Başbakanı Victor Çernomirdin Ankara'yı ziyaret etti.

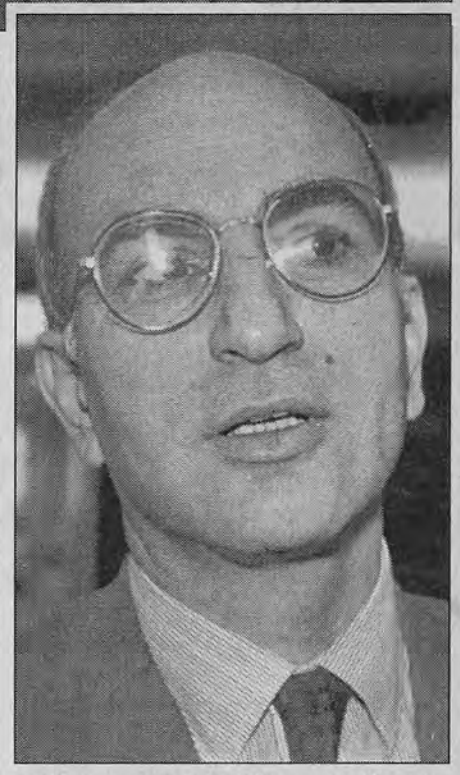

Müsteşar Mahfi Eğilmez istifa etti.

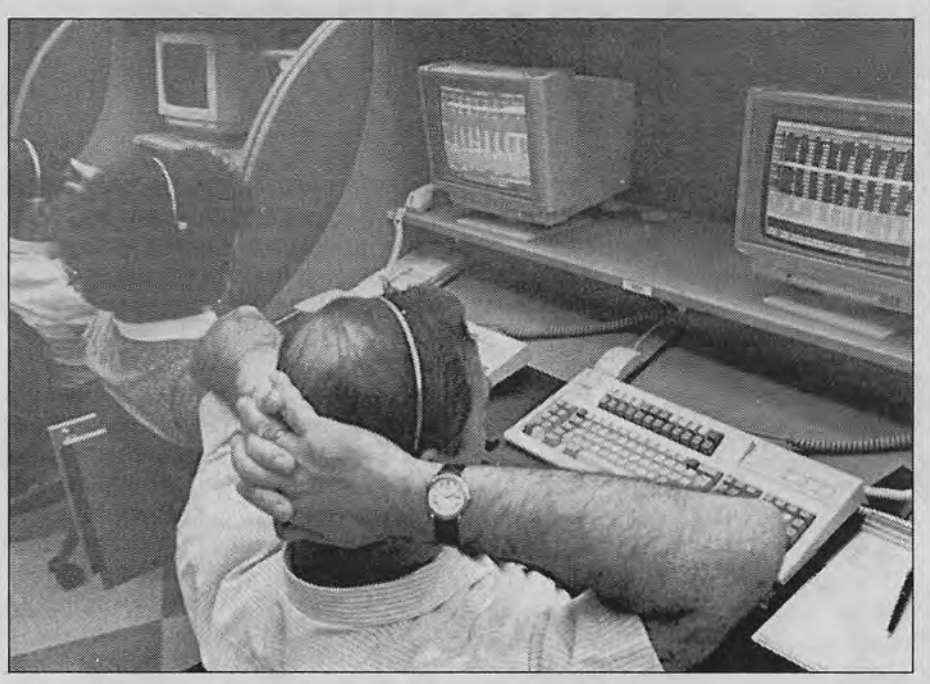

Asya borsalarındaki dalgalanma bizi de etkiledi.

Ekim

● "Sürekli Aydınlık için 1 Dakika Karanlık" eylemi, "Çetelere dokunun, dokunulmazlıkları kaldırın" sloganıyla yeniden başlatıldı. **1 Ekim**
● Batı Çalışma Grubu'na (BÇG) ait belgeleri Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'ndan sızdırdığı öne sürülen onbaşı Kadir Sarmusak'ın da tahliye edilmesiyle Köstebek Davası'nda tutuklu sanık kalmadı. **2 Ekim**
● İçişleri Bakanlığı'nın, gazeteci Abdi İpekçi'nin katil zanlısı Yalçın Özbey'in 'idam' olasılığının ortadan kalkması üzerine yenilenen iade isteminin 22 ay bekletilmesine göz yumduğu anlaşıldı. **3 Ekim**
● Avrasya Feribotu'nu kaçıran grubun lideri Muhammed Tokcan Dalaman Yarıaçık Cezaevi'nden firar ederken Çeçen uyruklu Visan Abdurrahmanov ise Bursa Devlet Hastanesi'nden kaçtı. **4 Ekim**
● İstanbul polisi, Ömer Lütfü Topal cinayeti davasından hakkında gıyabi tutuklama kararı bulunan Topal'ın ortağı Ali Fevzi Bir'i yakaladı. **6 Ekim**
● RP'li İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin İkitelli'deki Arsa Ofisi'ne ait 12 trilyonluk araziyi 1.9 trilyona mülkiyetine geçirdiği ortaya çıktı. **8 Ekim**
● 10 Kasım'da yaptığı konuşmayla büyük tepki çeken Kayseri Belediye Başkanı Şükrü Karatepe 1 yıl hapis cezasına çarptırıldı. **9 Ekim**
● Susurluk sanığı Ali Fevzi Bir, İstanbul DGM tarafından tutuklanarak Metris Cezaevi'ne gönderildi. **9 Ekim**
● Türkiye İşçi Partisi (TİP) genel başkanlarından Behice Boran, ölümünün 10. yılında Zincirlikuyu Mezarlığı'ndaki kabri başında anıldı. **10 Ekim**
● 60 adli tutuklu ve hükümlünün nakillerini protesto etmek için Bayrampaşa Cezaevi'nde isyan çıkarıldı. Ateşe verilen koğuşlar itfaiye tarafından söndürülürken jandarmaların müdahalesiyle isyan bastırıldı. **12 Ekim**
● Sağanak yağış İstanbul'u felç ederken 7 yurttaş hayatını kaybetti, 3 binden fazla ev ve işyeri sular altında kaldı. **14 Ekim**
●Niğde'den İstanbul'a nakledilen 5 tutuklu, Kocaeli'nde jandarmaların silahlarını gasp ederek firar etti. **14 Ekim**
● Sinop'un Gerze ilçesinde bulunan kapalı cezaevinde kalan 2 adli tutuklunun firar ettiği anlaşıldı. **15 Ekim**
● Topal cinayeti soruşturmasını yürüten Sarıyer Cumhuriyet Başsavcısı Veli Engin Arslan'a şantaj yaptıkları gerekçesiyle haklarında 3 yıl hapis cezası istenen Sami Hoştan'ın yeğeni gazeteci Mehmet Şehirli ve Topal'ın imam nikâhlı eşi Sevda İnce tahliye edildi. **17 Ekim**
● Bayrampaşa Cezaevi savcısı Necati Özdemir, bazı tutuklulara özel haklar tanıdığı gerekçesiyle görevinden alındı. **18 Ekim**
● Kanal D'de yayımlanan "Teke Tek" programında düşünce suçuyla ilgili soruları yanıtlayan avukat Eşber Yağmurdereli, stüdyo çıkışında polis tarafından gözaltına alındı. **19 Ekim**
● Düşünce suçlusu avukat Eşber Yağmurdereli, 23 yıl 3 aylık cezasını çekmek üzere Çankırı Cezaevi'ne gönderildi. **21 Ekim**
● Avrasya Feribotu'nu kaçıran sanıklardan Abhazya'lı Roki Gitsba ile Çeçen Ramazan Zubaroyen İmralı Yarı Açık Cezaevi'nden firar etti. **22 Ekim**
● Avrasya Feribotu'nu kaçıran Tuncer Özkan'ın 2 hafta önce Ulucanlar Yarı Açık Cezaevi'nden kaçtığı belirlendi. **23 Ekim**

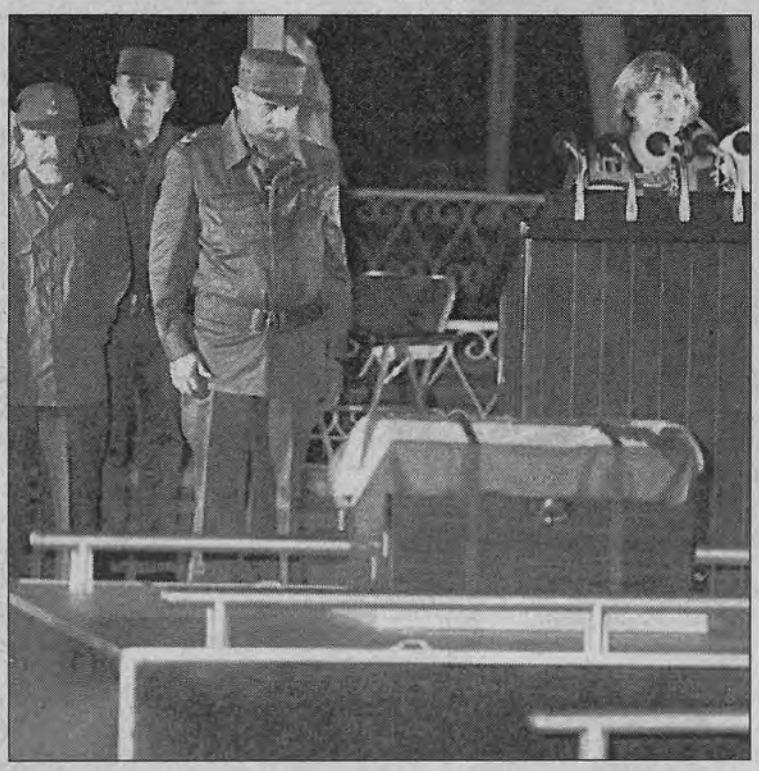

Kemikleri bulunan Che'ye Küba'da cenaze töreni düzenlendi.

Eşber Yağınurdereli önce cezaevine gönderildi daha sonra cezası bir yıl ertelendi.

Kasım

● Halk çetelerin peşinde. Susurluk'ta, kazanın birinci yıldönümündeki mitinge katılım büyüktü. **2 Kasım**
● Prof. Bahri Savcı öldü. **2 Kasım**
● YDH, BP'ye katıldı. **2 Kasım**
● Mesut Yılmaz ve Kosta Simitis, Balkan Zirvesi'nin yapıldığı Girit'te görüştüler. **3 Kasım**
● Veli Aksoy, Hilmi Develi ve Yüksel Aksu, DSP'den istifa ettiler. **3 Kasım**
● Toros 97-2 tatbikatında Piyade Albay Vural Berkay, göğsüne isabet eden kurşunla yaşamını yitirdi. Genelkurmay, albayın seken kurşun sonucu şehit olduğunu belirtti. **5 Kasım**
● Gazeteci Metin Göktepe'nin öldürülmesi davasının yargıcı Kamil Şerif davadan çekildiğini açıkladı. **6 Kasım**
● Bektaşiliğin en üst aşaması olan dedebabalığa ulaşan bilim adamı, ressam, şair ve hattat Doç. Dr. Bedrettin Noyan, İzmir'de öldü. **7 Kasım**
● DSP İstanbul Milletvekili Cevdet Selvi de DSP'den ayrıldı. **7 Kasım**
● Çankırı Cumhuriyet Başsavcısı İbrahim Ethem Dikmen, Eşber Yağmurdereli'nin cezasının 1 yıl ertelendiğini açıkladı. **9 Kasım**
● On binlerce kişi ölümünün 69. yılında Atatürk'ü anmak için Anıtkabir'e aktı. **10 Kasım**
● Irak'ın, BM'de görev yapan ABD'li personeli sınır dışı etme kararı alması üzerine Clinton, Bağdat yönetimini tehdit etti. **13 Kasım**
● Şişli Belediye Başkanı Gülay Aslıtürk istifa etti. **13 Kasım**
● Başbakan Mesut Yılmaz, Susurluk olayı için "Tıkandık, ben bunun böyle olacağını bilseydim bu işin içine girmezdim" dedi. **14 Kasım**
● Mesut Yılmaz'ın uçağı havada 3. kez tehlike atlattı. **15 Kasım**
● Körfez'de kriz artınca Bağdat ve Washington ikili görüşmeye hız verdi. **16 Kasım**
● Kırıkkale ve Samsun'da kurulan 15 kişilik şebekenin iki yıl içerisinde TÜGSAŞ'a 5 bin 300 ton suyu fueloil diye pompaladığı öne sürüldü. **16 Kasım**
● İstanbul Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde meydana gelen öğrenci çatışmasında 14 sol görüşlü öğrenci gözaltına alındı. **17 Kasım**
● Gazi davasında müdahil avukatlar ve aileler mahkeme salonuna alınmadı. **17 Kasım**
● Üniversitelerde karşıt gruplar arasında çıkan çatışmada 22 öğrenci yaralandı. **19 Kasım**
● Yeşil kod adlı Mahmut Yıldırım'ın Elazığ Ferro Krom Tesisleri'nde 20 yıl işçi olarak çalıştığı ortaya çıktı. **20 Kasım**
● Yargıtay 8. Ceza Dairesi avukatların duruşmalara türbanla giremeyeceğini hükme bağladı. **22 Kasım**
● MHP'de Devlet Bahçeli yeniden genel başkan. **23 Kasım**
● Ö. Lütfü Topal'ın cinayetine karıştıkları gerekçesiyle yargılanan sanıklardan Ayhan Çarkın, Oğuz Yorulmaz, Ercan Ersoy ve Ali Fevzi Bir, 250'şer milyon lira kefaletle serbest bırakıldı. **24 Kasım**
● Göktepe davasında polislerin tutukluluk halinin kaldırılma istemi reddedildi. **27 Kasım**
● Sıvas'ta 35 aydını yakan sanıklara en ağır ceza verildi: 33 idam **28 Kasım**
● Sıvas davasında idam cezası alan 33 sanıktan 14'ü firarda. **29 Kasım**

Kyoto'da gelecek konuşuldu

Derhal eyleme geçilmezse dünya büyük bir felaketler zinciri ile karşı karşıya kalacak. Yerkürenin ortalama ısısı 2050 yılına kadar 1.5 ila 4.5 derece arasında bir artış gösterecek, atmosferdeki karbondioksit oranları ikiye katlanacak, okyanuslarda ısınma sonucu deniz seviyesi 50 cm. yükselecek.

Dünya ısınıyor ve iklimler değişiyor. Bir salyangozun ağır adımlarıyla, ancak alarm zilleri çalarak. Başta karbondioksit olmak üzere gaz emisyonlarının meydana getirdiği küresel ısınma yaratıyor bu değişimi.

Derhal eyleme geçilmezse dünya büyük bir felaketler zinciri ile karşı karşıya kalacak. Yerkürenin ortalama ısısı 2050 yılına kadar 1.5 ila 4.5 derece arasında bir artış gösterecek, atmosferdeki karbondioksit oranları ikiye katlanacak, okyanuslarda ısınma sonucu deniz seviyesi 50 cm. yükselecek. Gelecek mevsimlerde dönüşümü mümkün olmayan değişimler meydana gelecek. Deniz seviyesinin 93 cm. yükselmesi durumunda yeryüzünün sahil kesimlerinde yaşayan 92 milyon insanın yaşamları tehlikeye girecek. Yeryüzünün farklı bölgelerinde sıcaklık artışları, seller, kuraklık ve yangınlar meydana gelirken bazı bölgeler böceklerin istilasına uğrayacak. Sıcaklığın artmasına bağlı olarak hastalık ve ölümler artacak. İklim değişimleri insan yerleşimlerini de derinden etkileyecek.

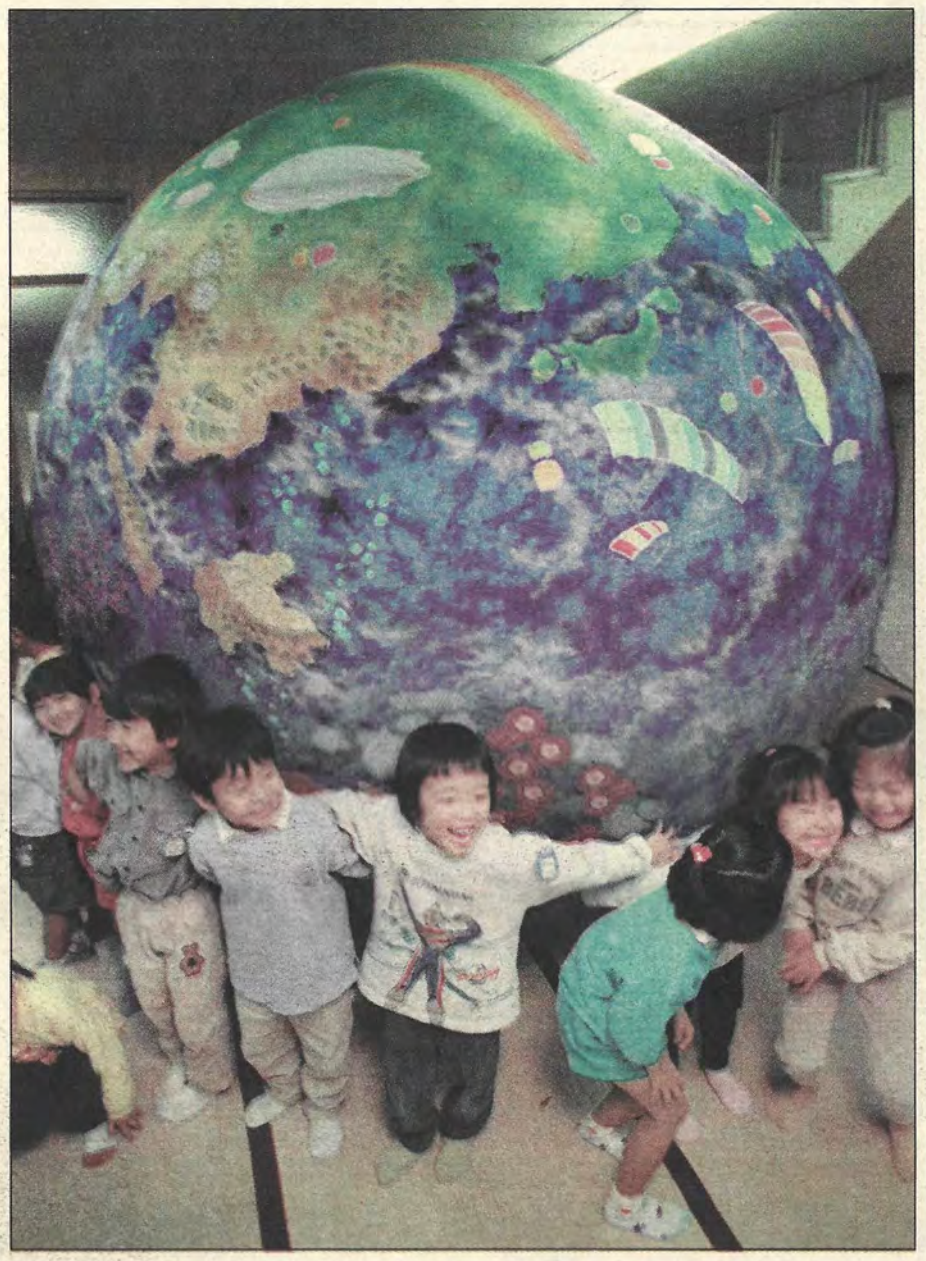

Kyoto'da yapılan zirvede çocuklar fotoğrafçılara ilginç pozlar verdiler.

Gittikçe sıklaşan kuraklıklar tahıl ve diğer ürünlerin verimini büyük ölçüde düşürürken kırdan kente doğru göçler giderek artacak.

Atmosferin aşırı ısınması ve çarpıcı iklim değişikliklerinin en büyük sorumlusu insan. Bu sorumlulukta en büyük pay da gelişmiş ülkelerin. Ulaşım araçları, petro-kimya sanayi ve termik santrallarda kömür ve petrol yakılması küresel ısınmaya yol açan en büyük etkenler.

159 ülke küresel ısınmanın önlenmesi amacıyla Japonya'nın Kyoto kentinde 10 gün sürecek bir çevre zirvesi için bir araya geldi. Zirvede sera etkisine yol açan gazların emisyonunun ne kadar sürede ve ne kadar düşürüleceği tartışıldı.

Ancak endüstri devlerinin hükümetler üzerinde kurdukları baskılar ve lobicilik faaliyetleri gerçekten de güçlü idi. Sera gazı emisyonunda büyük oranlarda indirim yapılması sonucu ülke ekonomilerinin bozguna uğrayacağını savunan sanayiciler güçlü bir politik direnci de oluşturdular.

Çevre örgütleri, **"Sera gazı emisyonunda 2010 yılına kadar 1990 yılı seviyesinin yüzde 20 altına düşmezseniz dünya önlenemez felaketler zinciri ile karşı karşıya kalır"** uyarılarını art arda yinelerlerken küresel ısınmanın ana sorumlusu gelişmiş ülkeler arasında indirim oranlarını azaltabilme konusunda büyük tartışmalar yaşandı.

Avrupa Birliği ülkeleri sera gazı emisyonunun 1990 seviyesinin yüzde 15 altına düşürülmesinde ısrar ederken karbondioksit gazı emisyonunda dünyanın ilk sırasında olan ABD 2010 yılına kadar indirim yapamayacağını ancak 1990 yılı değerlerine ulaşabileceğini açıkladı. ABD'nin bir diğer ısrarı da küresel ısınmanın ortak bir sorun olduğu ve gelişmekte olan ülkelerin de bu konuda sorumluluk taşıması gerektiği konusunda oldu. Washington yönetimi; Çin, Endonezya, Hindistan ve Brezilya gibi kalkınma hızları düşük ancak buna karşın geniş yüzölçümüne ve yoğun nüfusa sahip ülkelerin de önemli ölçüde sera gazı oluşturduklarını ve indirime katkıda bulunmalarını istiyordu. Zirveye ev sahipliği yapan Japonya ise sera gazı emisyonunda yalnızca yüzde 5'lik bir indirim önerdi.

10 günün sonunda ülkeler alelacele bir karar çıkarttılar ve Küresel Isınma Zirvesi'nden yüzde 15 yerine ortalama yüzde 5.2 gibi gülünç bir sonuç çıktı. AB ülkeleri atmosfere attıkları zararlı gazlarıda yüzde 8, ABD yüzde 7, Japonya da yüzde 6 indirim yapmaya söz verdiler.

Anlaşma, konferans süresince birbirleri ile çatışan ABD'yi de, AB'yi de, Japonya'yı da memnun etti. Hatta, dünyaya meydan okuyan tavrı ile Avustralya, sera gazı emisyonunda indirim yerine yüzde 8'e varan bir artış hakkı kazandı. Gelişmekte olan ülkelerden karbondioksit gazı emisyonunda dünya sıralamasında 2. sırada olan Çin ile 6. sıradaki Hindistan da bağlayıcı kararın dışında bırakılmasıyla kazanan ülkeler arasında yer aldı. Çevre zirvesinin sonunda ise kaybeden her zamanki gibi doğa oldu.

Anlaşma ile ilgili bir diğer önemli sonuç da aslında bu ortalama yüzde 5. 2'lik oranın bile uygulanıp uygulanmayacağının kuşkulu olması. Zira anlaşma kapsamında sera gazı emisyonunda yüzde 7'lik bir indirime gitmeyi taahhüt eden ABD'nin bu anlaşmayı Senato'da onaylatması gerekiyor.

Ancak durum, sanayicilerin yoğun baskıları altında kalan ABD Senatosu'nun Kyoto kararını aslında onaylamaya pek de istekli olmadığını gösteriyor. Ve Amerika'nın katılımı olmadan bu yeni BM protokolünün yalnızca kâğıt üzerinde kalacağı aşikâr gözüküyor.

Çevre ile ilgili felaketlerin günden güne artması ile bağlantılı olarak ülkelerin çevre konusuna verdikleri önem de artarken Türkiye'de gelişme tam tersi oldu.

Genel bütçe içinde en küçük paya sahip olan Çevre Bakanlığı'nın bütçesi daha da düşürüldü. Çevre Bakanı İmren Aykut, bakanlığının bütçesinin genel bütçe içindeki payının on binde 6'ya düştüğünü açıkladı. Aykut, bakanlığının 1992 yılındaki payının on binde 3 iken, bu rakamın 1997 yılında on binde 12'ye yükseldiğine işaret etti.

Çevreciler zirve boyunca yaptıkları protesto eylemleriyle dikkat çekti.

Aralık

● 14. nüfus sayımında on binlerce yurttaşın sayılamaması büyük tepki çekti. **1 Aralık**
● Mesut Yılmaz, 1998'in ilk yarısında KİT ürünlerine zam yapılmayacağını söyledi. **1 Aralık**
● Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel 4 günlük Umman ve Birleşik Arap Emirlikleri gezisine çıktı. **1 Aralık**
● Uluslararası İklim Konferansı Japonya'nın Kyoto kentinde başladı. **1 Aralık**
● Başbakan Mesut Yılmaz, KİT ürünlerine 6 ay zam yapmama kararından geri adım attı. **3 Aralık**
● İlaca bir yıl içinde 4. zam yapıldı. İlaç fiyatlarındaki artış yüzde 67'ye ulaştı. **3 Aralık**
● DYP Genel Başkanı Tansu Çiller'in eşi Özer Çiller, Ömer Lütfü Topal'ın öldürülmesine azmettirdiği iddiaları üzerine savcıya ifade verdi. **3 Aralık**
● Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Abu Dabi'de yaptığı açıklamada, "Irak ve Suriye ile suyu paylaşamayız" dedi. **3 Aralık**
● Washington'da temaslarda bulunan Dışişleri Bakanı İsmail Cem "ABD'nin son zamanlarda geliştirdiği bazı stratejik düşünceler ve yaklaşımlar, bizim stratejimiz ve çıkarımızla geçmişe göre daha fazla yakınlaşma gösteriyor" dedi. **3 Aralık**
● TÜSİAD, seçimin enkaz yaratacağını açıkladı. **4 Aralık**
● RP'nin kapatılması davasında, Anayasa Mahkemesi raportörü, RP'nin kapatılması gerektiğini açıkladı. **5 Aralık**
● CHP Genel Başkanı Deniz Baykal "Seçim istemiyoruz" dedi. **5 Aralık**
● Türk Silahlı Kuvvetleri, PKK'nin Kuzey Irak'tan temizlenmesinde hayati önem taşıyan Türkiye ve İran arasındaki Hakurk üçgeni bölgesine, 20 bin askerle yeni bir harekât başlattı. **6 Aralık**
● Rusya'da kargo uçağı lojmanların üstüne düştü. İlk belirlemelere göre 100'e yakın kişinin öldüğü bildirildi. **6 Aralık**
● DSP'nin 4. olağan büyük kurultayında tek aday Bülent Ecevit, geçerli oyların tamamını alarak yeniden genel başkan seçildi. **7 Aralık**
● Kuzey Irak'taki askeri harekâtta 23 PKK'li öldürüldü. 7 Aralık
● İslam Konferansı Örgütü Dışişleri Bakanları Zirvesi'nde Türkiye eleştirildi. **7 Aralık**
● DİSK'in 9 gün süren ve Ankara'da sona eren "Sendikal haklar yürüyüşü" İstanbul'dan başladı. **8 Aralık**
● İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan hakkında, Siirt'te yaptığı konuşma nedeniyle soruşturma başlatıldı. **8 Aralık**
● TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu raportörü Akman Akyürek, İstanbul'da geçirdiği bir trafik kazasında öldü. **8 Aralık**
● Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, İslam Konferansı Zirvesi'nde sert konuştu. **9 Aralık**
● ABD, İran'la diyalog istedi. **9 Aralık**
● Anayasa Mahkemesi, RP'nin kapatılması davasını görüşmek üzere bugün toplandı. **10 Aralık**
● Bayındırlık ve İskân Bakanı Yaşar Topçu hakkındaki gensoru reddedildi. **10 Aralık**
● Susurluk komisyonu raportörü Akman Akyürek'in ölümü TBMM gündeminde. **10 Aralık**
● Yargıtay 8. Ceza Dairesi, halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği gerekçesiyle bir yıl hapis cezasına çarptırılan RP'li Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Şükrü Karatepe hakkındaki hükmü onadı. **10 Aralık**
● DYP Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar ile DYP Şanlıurfa Milletvekili Sedat Edip Bucak'ın dokunulmazlığı kaldırıldı. **11 Aralık**
● KESK öncülüğünde memurlar, yüzde otuzluk maaş artışını protesto etmek ve grevli, toplusözleşmeli sendika hakkı için Türkiye genelinde iş bıraktı. **11 Aralık**
● Türkiye, AB'den dışlandı. **11 Aralık**
● İran, ABD ile diyalog istiyor. **14 Aralık**
● KKTC ile bütünleşme gündemde. **15 Aralık**
● Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit, Avrupa'nın telaş içinde olduğunu söyledi. **15 Aralık**
● Moskova-Ankara yakınlaşması. Rusya Başbakanı Victor Çernomırdin Türkiye'ye geldi. **15 Aralık**
● İstanbul Üniversitesi rektörlük seçimini Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu kazandı. **15 Aralık**
● Alman Sosyal Demokrat Partisi Federal Meclis Grubu Başkanı Rudolf Scharping "Avrupa yanlış karar verdi" dedi. **16 Aralık**
● Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Türkiye'nin AB'den dışlanmasıyla ilgili "Moralimizi yüksek tutmalıyız" dedi. **16 Aralık**
● İşçiler Ankara'yı sarstı. **16 Aralık**
● Başbakan Mesut Yılmaz, AB'nin Türkiye'yi dışlamasıyla ilgili "Muz Cumhuriyeti değiliz" dedi. Yılmaz, AB'ye 6 ay süre tanıdı. **17 Aralık**
● Polis, Ankara'da gösteri yapan öğrencileri coplayarak dağıttı. **17 Aralık**
● İstanbul'da kar yağışı yaşamı felç etti. Okullar tatil edildi. **17 Aralık**
● AB'ye 6 ay süre tanıyan Mesut Yılmaz, koalisyon ortaklarıyla ters düştü. **18 Aralık**
● Başbakan Mesut Yılmaz ABD'ye gitti. **18 Aralık**
● Başbakan Mesut Yılmaz ile görüşen ABD Başkanı Clinton, AB ilişkileri ve insan hakları konusunda "mesafeli" davrandı. **19 Aralık**
● Başbakan Mesut Yılmaz, CNN'e verdiği demeçte, insan hakları için somut adım atılacağını söyledi. **20 Aralık**
● İP Genel Başkanı Doğu Perinçek, MİT'in çürüdüğünü öne sürerek kapatılmasını istedi. **20 Aralık**
● Almanya Dışişleri Bakanı Kinkel "Kararın sorumlusu Türkiye" dedi. **20 Aralık**
● ABD gezisini değerlendiren Başbakan Mesut Yılmaz "Gezi verimli geçti"dedi. **21 Aralık**
● Türk-İş Başkanı Bayram Meral, özelleştirme ve vergi politikalarını eleştirerek "İşçi soykırımı" dedi. **22 Aralık**
● Başbakan Mesut Yılmaz, ABD gezisi için "Amacımıza ulaştık" dedi. **22 Aralık**
● TEM Otoyolu'ndaki mafya infazında 6 kişi öldürüldü. **22 Aralık**

Seul borsası büyük bir çöküş yaşadı. Borsadaki çöküş tüm dünya borsalarında kendini hissettirdi.

1997'de yitirdiklerimiz

Ünlü soprano Zehra Yıldız'ı Almanya'da geçirdiği beyin kanaması sonucunda 41 yaşında yitirdik.

Tiyatro sanatçısı Alev Sezer 52 yaşındaydı.

James Stewart 2 temmuzda 89 yaşında Beverly Hills'teki evinde öldü.

Robert Mitchum, akciğer kanserinden 79 yaşında öldü.

Ünlü modacı Versace evinin önünde vurularak öldürüldü.

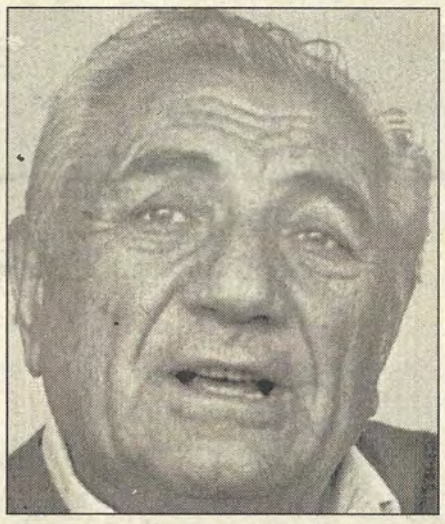

Ozan Cahit Külebi'yi 80 yaşında yitirdik.

Çin'in yaşayan tarihi Deng Şioping'in ölümüyle bir tarih kapandı.

Leydi Diana ve Rahibe Teresa'da 1997 yılında aramızdan ayrıldı.

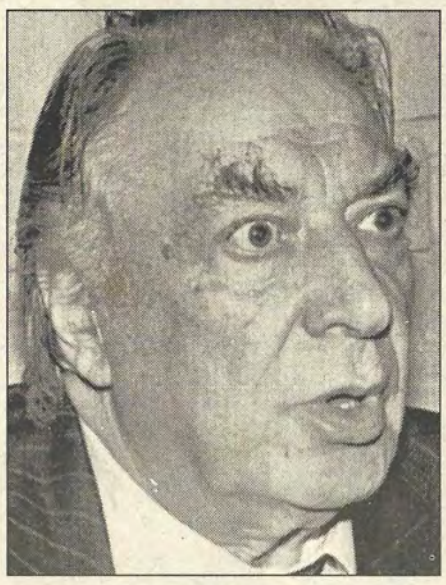

Tiyatro ve sinema oyuncusu Sadettin Erbil, 71 yaşında öldü.

Deniz bilimci Jacques Coustau.

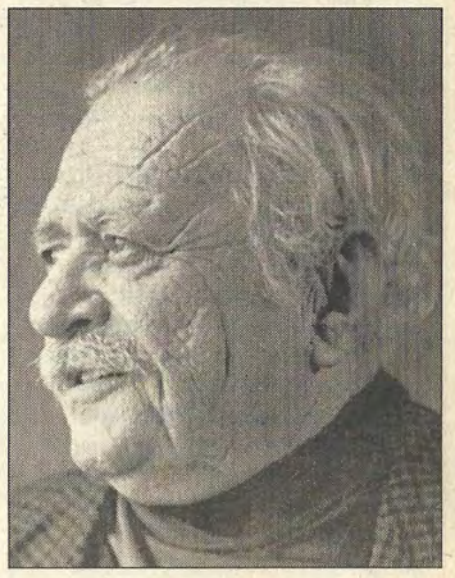

Tiyatro sanatçısı Orhan Çağman'ı 70 yaşında yitirdik.